SEVAN NİŞANYAN

HOCAM, ALLAHA PEYGAMBERE LAF ETMEK CAİZ MİDİR?

propaganda yayınları

Hocam, Allaha Peygambere Laf Etmek Caiz Midir?

Din ve ifade özgürlüğüne dair bir tartışma

Sevan Nişanyan

Ekim 2013 - Propaganda Yayınları Birinci Baskısı

İlk basım: Karşıt Yayınevi, Mayıs 2010, İstanbul

ISBN No: 978-1-927893-04-3 (ePub), 978-1-927893-05-0 (mobi)

Baskı Öncesi Çalışma: Propaganda Yayınları

Kapak: İç Mihrak Propaganda Tasarım Kolektifi

Propaganda Yayınları
www.propagandayayinlari.net
iletisim@propagandayayinlari.net

Sevan Nişanyan
nisanyan1.blogspot.com
sevan@nisanyan.com

Sunuş

Taraf gazetesinde genellikle dil meselelerinden söz ettiğim *Kelimebaz* adlı köşemde 21 Eylül 2009'da 'Sansür' başlıklı bir yazım yayımlandı. Yazıda İslam dininin kutsal saydığı bazı kavramlar hakkında alaycı bir dil kullanılmış ve Türkiye'de bu konudaki ifade özgürlüğünün kısıtlı olduğu ima edilmişti.

Ertesi gün kızılca kıyamet koptu. Öfke ve protesto seli yurt sathına yayıldı. Ulusal basında yirmiye yakın kalem konuya değinen yazılar yazdı. Taşra gazetelerinde başyazılar çıktı. Televizyon programları yapıldı. Bana beşyüz, *Taraf* gazetesine sanırım binden fazla mail gönderildi. Sayısını ölçemediğim kadar çok kişi internet üzerinde fikir ve duygularını beyan etti. Birçoğu beni lanetlerken, daha az bir kısmı destek veya sevgisini ifade etti.

Olaydan üç hafta sonra, bugün, fırtına biraz olsun yatışmış görünüyor. Umarım böyle kalır.

*

Üç hafta içinde üretilen yazı hacmine baktığımda, din ve ifade özgürlüğü konusunda Türkiye'de bugüne dek eşi pek görülmedik zenginlikte bir tartışmaya vesile olduğumu görüyorum. Bu malzemenin kaybolup gitmesine gönlüm razı olmadı. Basında çıkan veya internet ortamında paylaşılan görüşlerden bir kısmını bir kitapçıkta toplamanın ilginç, hatta faydalı olacağını düşündüm.

Merak etmeyin, amacım polemiği sürdürmek değil. 'Ben doğruyu söylerim, karşı çıkan haksızdır' gibi bir tavrım yok. Gelen tepkiler arasında olaya çok farklı noktalardan yaklaşanlar, hiç beklemediğim bakış açılarını tartışmaya açanlar var. Birçoğu olağanüstü samimi bir dille kalplerinden geçenleri ifade etmiş. Alelade küfür maillerini bile dikkatle okuyunca, satır aralarında gizlenen gayet insani kaygıları görebiliyorsunuz. Bunları anlamaya ve tahlil etmeye çalışmak, bana kendimi savunmaktan daha anlamlı bir uğraş gibi geldi. Onu yapmaya çalıştım.

Türkiye'de pek çok insanın kafası din ve ifade özgürlükleri konusunda karışıktır: Bu kitapta derlenen yazı parçacıklarından çıkan ana sonuç bu. Ama aynı zamanda bu konuları düşünmeye ve tartışmaya yönelik ciddi bir istek ve merak vardır. Cumhuriyet döneminde dindarlara yöneltilen hoyrat ve küçümseyici dil bu tartışma sürecini zorlaştırmıştır. İnsanlar din ve ifade özgürlüğü konularını konuşmaya istekli, ama aynı zamanda, anlaşılır nedenlerle, son derecede ürkek ve alıngandır.

Bu derece çetrefil bir meseleye, ucundan da olsa bir ayna tutabildiysem ne mutlu bana.

Tabii ki yer yer kendimi savundum, 'onu değil şunu kastettim' dedim, haklı olduğumu zannettiğim noktaları vurguladım. Öbür türlüsü doğal olmazdı. Ama bu kitabı derlemekteki asıl amacımın o olmadığı yeterince açıktır umarım.

'Allaha, meleğe, peygambere dil uzattığımı' düşünerek kızan, üzülen, eleştiren, yanıldığımı kanıtlama derdine düşen, hakkımı teslim eden, öven, alkışlayan insanların NE dediğini anlamaya çalıştım. Tanrıtanımayan bir insan olarak onlara nasıl cevaplar vermem gerektiğini tarttım. Hepsi bu.

Sevan Nişanyan
Şirince, 20 Ekim 2009

Aldı Nişanyan Sazı Eline

21 Eylül'de yayımlanan yazım, 'sansür' sözcüğünün geçmişini tahlil ettikten sonra aşağıdaki dört paragrafla sona eriyordu:

SANSÜR

(....) Şimdi diyorlar ki memlekete özgürlük geldi. Doksan seneden beri tabu olan şeylerden bile artık serbestçe bahsedebilirsin.

Ama bir de ne görelim? Bu sefer başka şeyler sansüre tabi olmuş. Orduya, devlete, Yüce Manitu'ya istediğini söyle serbest, ama iş İlkçağ Arap mitolojisini sorgulamaya geldi mi orada dur diyorlar.

Neymiş? Allah diye biri varmış, canı sıkıldıkça kitap yazarmış ama artık yazmamaya karar vermiş, pırpır kanatlı ulaklarla birtakım hazretlere mesaj iletirmiş, o hazretlere dil uzatan maazallah çarpılırmış. Bu hikâyelere istemesen inanma diyorlar, tamam, ama inanmadığını açık açık söylemen caiz değildir. Nedenmiş? Müslümanlar alınırmış!

Doğanın boşluk kabul etmemesi gibi, bu toprakların havası mıdır, suyu mudur, özgürlük kabul etmiyor herhalde.

Üç hafta sonra sakin kafayla bu yazıya baktığımda ben şunları görüyorum. Başkası istediği gibi okumakta serbesttir tabii.

- Öfkeyle yazılmış olduğu belli olan bir yazıdır. Öfke dili rahatsız edicidir.

- Müslümanların 'alınma' şeklinde dışa vurdukları tahammülsüzlüğün bu ülkede düşünce ve ifade özgürlüğüne engel olduğu görüşü savunulmuştur.

- Kişi veya zümreye hakaret edilmemiştir. Yani şöyle açalım: Kimseye kimliğinden veya kanaatinden ötürü 'sen hırsızsın, ahlaksızsın, aptalsın, pissin, cahilsin, aşağısın' gibi olumsuz bir sıfat atfedilmemiş ya da 'seni asmak lazım, kesmek lazım, ikinci sınıf insan saymak lazım, ebeni dövmek lazım' gibi düşmanca bir his ifade edilmemiştir.

- Bir zümrenin kutsal saydığı kavramlardan alaycı bir dille söz edilmiştir. Kullanılan dil nispeten yumuşak ve esprilidir. Başka zümrelerin kutsal saydığı bazı kavramlardan daha önce *Taraf* gazetesinde gerek ben gerek başkalarınca bundan çok daha acı bir dille söz edilmiştir.

- Bir zümrenin kutsal saydığı mefhumları başkalarının da kutsal sayması mecburiyeti yoktur.
Bir öfkeyle bu yazıyı yazmama neden olan olayı anlatmayacağım. O olayda benim haksız olduğumu belirtmekle yetineyim.

*

Talihsiz bir tesadüfle, bu yazıdan bir gün sonra, 22 Eylül'de, konuyla bağlantılı gibi görünen ama gerçekte alakasız bir başka yazım yayımlandı.

'Ferиştah' başlıklı bu yazıyı diğerinden yaklaşık on gün önce Baskın Oran'ın bana telefonla sorduğu bir soru üzerine yazıp gazeteye göndermiş, sonra aklımdan çıkarmıştım. Ertesi gün yayımlandığında birçok insan, haklı olmayan fakat mazur görülebilecek bir alınganlıkla, Sansür yazısıyla ilişki kurdu. Komik bulduğum bir küfrü analiz ederken, sanki ima yollu küfrediyormuşum gibi algılandı. Buna çok gücenenler oldu.

Yazının gazetede çıktığı sabah böyle algılanacağını fark edip kahroldum. Ama iş işten geçmişti.

FERİŞTAH

'Allahını kitabını feriştahını s..mek' diye hayli iddialı bir deyim var halkımızın dilinde. Baskın Oran'a sövmek şimdi Yargıtay kararıyla serbest ya, o duymuş, genel kültür açısından benimle paylaşmayı borç bilmiş. Listenin ilk iki maddesi malum, ama üçüncüsü nadirattandır, deyimi kullananlar bile pek neyin nesi olduğunu bilmezler sanırım. Aydınlatmak vazifemiz olsun.

Farsça sözcük فرشته yazılır, **ferişte** veya **feriştah**, iki türlü de okunabilir. Orijinal anlamı elçi, ulak. Kökü ta Milattan önceki yüzyıllara gidiyor,

Zerdüşt kutsal metinlerinde **fraêşta** diye geçiyor, bakınız Bartholomae sf. 975. *Fra-* ileri doğru hareket bildiren edat. *Aêşa-*, mişli geçmişi *êşt*, ‘koşturmak, göndermek, iletmek’.

Daha önce **melek**’ten söz etmiştim, İbranice elçi anlamına geldiğini anlatmıştım. Bu kavram ilk evvela Tevrat’ın MÖ 500 dolaylarında Babil esareti ertesi yazılan Danyal kitabında ortaya çıktığına göre İbrani mitolojisinde özgün değildir, İran kültüründen aktarılmış olması gerek diyenler var. Yani melek sözcüğü muhtemelen feriştahın çevirisi. Nitekim meleğin Yunancası olan **ángelos** da İbranice melek’in çevirisi. O da elçi ve ulak demek esasen.
Meleklerin cinsel organları olmadığı konusunda Yahudi, Hıristiyan ve İslam kaynakları tam bir mutabakat içindedir; isterseniz üç dinden de otorite gösterebilirim. Maddi besinle beslenmedikleri için mantıken alt bağırsak takımlarına da ihtiyaçları olmasa gerekir.

Bu durumda ‘feriştah s..mek’ eyleminin pratikte bazı zorluklarla karşılaşması kaçınılmaz görünüyor. Meğer ki mecazi anlamda kastedilmiş olsun.

Bu yazıyı da yorumlayalım.

- Öteki yazıyla alakası yok. Başka bir tarihte, bambaşka bir ruh haliyle yazılmış. Ötekinin üstüne gelmese kimse çok umursamayacak.

- ‘S..mek’ sözü ve sondaki üç paragraf fırlamalıktır. Stand-up’çılıktır. Her Allah’ın günü gazete köşesinde yazı yazıyorsan böyle eğlencelikler de yapacaksın ki insanlar sıkılmasın, okumaya devam etsinler. Kıvamı kaçmış mı? Olabilir, o risk her zaman var. Ama gene, bir önceki gün duyarlıklar tahriş edilmemiş olsa en kötü olasılıkla ‘cıvıtmış’ denilip geçilecek bir konu.

- Kimse sözünü etmedi ama burada dini duyarlıklara esas dokunan laf bence bunlar değil, dördüncü paragraftaki ‘İbrani mitolojisi’ sözüdür. Zımnen diyor ki, ‘melek’ kavramı İbrani kültürüne özgü bir efsane motifidir. Kültürel bir figürdür. Belki İran mitolojisinden İbranilere, oradan da diğer kültürlere ve o kültürlerin kutsal sayılan kitaplarına geçmiştir.

*

Ortalık karışınca, dört gün sonra, 26 Eylül'de benim açımdan tartışmaya son vereceğini umduğum şu yazıyı yazdım. Büyük hata! İmana karşı akılla mücadele edilemeyeceğini bunca yılda öğrenmiş olmam gerekirdi.

ELBİSELOJİ

Kralın gözle göremediğin giysilerinden bahsetmek ne zevkli muhabbettir yarab! Biraz metafizikle uğraşmış, spekülatif ilimlere aşina biri bunu bilmez mi?

Gözün görmez çünkü şeytan gözünü karartmıştır: önce buna inanman lazım. Bunca kıymetli hocanın, evliya ve enbiyanın 'gördüm' dediği giysileri görememen günahkâr nefsinin sana oynadığı bir oyundur. Nefsini inkârla işe başlarsın.

Sonrası çorap söküğü gibi gelir. Günde beş vakit o güzel giysileri övmeyi öğrenirsin. Kralın giysileri ipek midir keten midir? Dün giydiğini bugün de giyer mi? Kumaşı insan kumaşı mıdır yoksa manevî âlemin sırrı ile mi dokunmuştur? Bu konuları binlerce yıldan beri tartışan âlimlerin ilmine ve ustalığına hayran olursun.

İnsan aklı başlangıç noktalarını sorgulamakta tembeldir. Başlangıcı bir kez kabul ettikten sonra önünde deryalar gibi kütüphaneler açılır. Kralî elbiseloji ilminin ummanına dalar, görülmedik lezzetlerle tanışırsın.

Mübarek perşembe günleri kralın en muhteşem giysilerini giydiğini söylerler. O gün herkesle beraber 'ooo!' diye haykırıp secdeye gelmeyi öğrenirsin.

Kırk yılın başında çocuğun biri çıkar 'ama kral çıplak!' der safça. Önce onu sevecenlikle uyarırsın. 'Şeytana uyma' dersin. Halkla beraber secde ederse zamanla onun da elbise ilminin derunî lezzetine varacağına güvenirsin.

Israr ederse susturursun. Düzelme ihtimali olmayacak kadar yaşı geçkin bir çocuksa, mecbur, katledersin.

Çünkü hakikat zehirlidir. Şeytana emanet ettiği iç kalbinde bütün insanlar hakikati bilir. Biri yüksek sesle hakikati söylerse hiç belli olmaz, birden bakarsın milyonlar uyanıvermiş, 'aa tabi ya, biz de biliyoruz kral çıplak!' diye itiraf edivermiş.

Yorumlar:

- İlk paragrafta metafiziğin ve spekülatif ilimlerin zevkinden söz ederken ciddiyim. 'Alimlerin ilmine ve ustalığına hayran olmak' da, iki kez bahsi geçen 'görülmedik derunî lezzetler' de inanarak söylediğim sözlerdir.

Ben felsefe okudum. Üç ya da dört dinin teorik literatürünü biraz da olsa tanırım. Sabah akşam Said-i Nursi okuyup onun hakkında kitaplar yazan bir genç dostumla Selçuk'ta haftada bir oturup çay içmeyi severim. Mutlak soyutlama ortamında akıl yürütmenin nasıl iptila verici bir tadı olduğunu bilirim. Karınca yazısıyla yazılmış binlerce sayfalık kitaplarda kurşunu altına, ekmeği İsa'nın bedenine, Arapça bir kitabı Allahın nefesine çevirmeyi başaran adamların büyüsüne de aklımın bir yarısıyla hayranım sanırım, bakmayın alaycı konuştuğuma.

- Dini inanç ve inançsızlık meselesini gayrıciddi bir dille ele aldığımdan yakınanlar bu makaleye hiç değinmediler nedense. Oysa ateizmi bunun kadar ciddi ve tutarlı bir mantıkla savunan kaç tane yazı gördünüz siz bugüne kadar?

*

Burada söylediklerimi aslında bundan ikibuçuk ay önce başka bir vesileyle de söylemiştim. Onu da aktarayım, belki ne dediğim daha iyi anlaşılır. 8 Temmuz 2009'da Taraf'ta çıkan yazımdan:

DÜNYA VE AHİRET

(...) [Dücane] Cündioğlu'nun yazılarını – temel varsayımlarını bazen paylaşmasam da – ilgiyle ve takdirle okurum. Fikirdaşlık bence o kadar da mühim değil: şu memlekette zekâyla ve yürekle yazan kaç kişi var ki 'onun fikri bana uymaz' deyip harcama lüksümüz olsun?

Kiminin ilahi hakikat dediği şeye ben 'mitoloji' derim belki. O da o kadar mühim değidir. Köşeye sıkıştırıp soran olsa 'mitolojik düşünce tarzı derin insanî hakikatleri ifade etmenin bir yöntemidir' deyip kaçıveririm, ne olacak?

Bu dünyanın ufkunun ötesinde duran Varlık veya varlıklar bana inandırıcı gelmiyor; kendimi bildim bileli de gelmedi. **Dünyâ** ne demek biliyorsunuz değil mi? Arapça **edna**'nın kıyas halidir, iki şeyden daha beride olanı demektir. Yani 'bu taraf', öteki değil beriki, çizginin bu yanı. Etiket isterseniz söyleyeyim, ben Dünyacıyım. Öte taraf dursun, BU tarafı biraz olsun anlasam kendimi mutlu sayacağım.

'Bütün haşmetiyle ve bütün zavallığıyla insan' demiş Cündioğlu. İşte o insan ilgimi çekiyor. Kendine bir kutsal yaratmak için verdiği binlerce yıllık mücadele bilhassa ilgimi çekiyor. O mücadelenin hikâyesini gaipten gelen sesler (ufuk ötesinden müdahaleler) farzetmeden anlamak ve anlatmak mümkün müdür? Hem mümkündür, hem daha ilginçtir ve daha dürüsttür sanıyorum. 'Bütün haşmeti ve zavallılığıyla insan'ı anlamaya daha yatkın bir yoldur.

Ufkun ötesini bilen olduğunu sanmıyorum. O konuda söylenecek her söz sonuçta abesle iştigaldir. Haddini aşmaktır. O âlemin BU taraf üzerindeki gölgesini izlemek bana yeterince ilginç geliyor.

Son paragraf yeterince nettir sanırım. 'Allah şöyledir, böyledir, şunu ister, bunu istemez' diye ahkâm kesen HERKESİN boş konuştuğunu düşünüyorum. Çünkü 'Nereden biliyorsun?' sorusunun tatmin edici bir cevabı yoktur.

'Apollon iyi yay kullanır ve Ares Afrodite'nin kocasıdır, bilirim çünkü atalarımız böyle söylüyor' diyen Eski Yunanlı ile 'bilirim çünkü 1400 yıl

önce yazılmış bir kitap öyle diyor’ diyen Müslüman arasında bilgi kaynağının sıhhati açısından ben bir fark göremiyorum.

Polemik

24 Eylül'de *Vakit* gazetesi, provokatif bir dille yazılmış haberinde adeta bir linç kampanyasının sinyalini verdi.

ERMENİ YAZAR NİŞANYAN'DAN KÜSTAHLIK!

Taraf gazetesinin Ermeni kökenli yazarlarından Sevan Nişanyan, 21 ve 22 Eylül tarihlerinde kaleme aldığı köşe yazılarında Müslümanların İslami hassasiyetlerini aşağılayan ağza alınmayacak küfürler etti. Allah (c.c), din, melek gibi dinimizin en önemli kavramlarını adeta alaya aldı.

21 Eylül tarihli yazısında Allah'a (c.c) karşı küstah ifadeler sarf eden Nişanyan, 'Neymiş? Allah diye biri varmış, canı sıkıldıkça kitap yazarmış ama artık yazmamaya karar vermiş' gibi ağza alınmayacak kelimeleri köşesine taşırken, 22 Eylül tarihli 'Kelimebaz' köşesinde de meleklere resmen küfretti.

Küstah yazar 22 Eylül tarihli yazısında (haşa) Allah'a, Kuran'a ve meleklerine sarf edilen bir küfrü tepkilere inatla köşesine taşıdı. ' Allah'ını kitabını feriştahını s…' küfrünü işleyen saygısız yazar 'feriştah' kelimesinin melek anlamına geldiğini anlattıktan sonra ' Meleklerin cinsel organları olmadığı konusunda Yahudi, Hıristiyan ve İslam kaynakları tam bir mutabakat içindedir; isterseniz üç dinden de otorite gösterebilirim. Maddi besinle beslenmedikleri için mantıken alt bağırsak takımlarına da ihtiyaçları olmasa gerekir. Bu durumda 'feriştah s..mek' eyleminin pratikte bazı zorluklarla karşılaşması kaçınılmaz görünüyor' diyerek meleklere göz göre göre ve inatla küfretti.

İki gözlem.

- Başlıklarda ve spotta kullanılan dilin haber metninden çok daha sert olduğu görülüyor. Kelime tercihi muhabirin midir, yazı işlerinin midir, bilmiyorum.

- Ana metnin ilk paragrafındaki ‘’Neymiş? Allah diye biri varmış, canı sıkıldıkça kitap yazarmış ama artık yazmamaya karar vermiş’ gibi ağza alınmayacak kelimeler’ deyimi ilgi çekici. Allah ve vahiyden ‘miş’ kipinde söz etmeyi ‘ağza alınmayacak kelimeler’ olarak değerlendirdikleri anlaşılıyor.

*

Taraf gazetesinde köşe komşum Emre Uslu, 26 Eylül’de çıkan yazısıyla konuya müdahil oldu.

‘ALLAH’A SANSÜR KONMALI MI

(...) Nişanyan, özetle konu din olunca sansüre maruz kalındığını söylemiş ama söyleyiş biçimi tahrik edici ve çok incitici.

Nişanyan’ın, yazısında, Sansür’e karşı çıkarken ölçüyü kaçırdığını düşünüyorum. Yukarıda girişini yaptığım her şeyin konuşulduğu akademik tartışmalarda bile Nişanyan’ın üslubuna rastlamadım ben. Batılı entelektüeller bırakın dini bir kenara, eleştirdikleri ‘şey’e karşı öncelikle saygılarını ifade ederek başlarlar daha sonra eleştirilerini sıralar ve bunun gerekçelerini açıklarlar. Eleştirdikleri konuyu veya kişiyi kendi adlarıyla anarlar. Örneğin Atatürk’ü eleştirecekseniz ona ‘Yüce Manitu’ diye bir sıfat takıp onu küçültmeye çalışarak eleştiri yapmazlar. Bunu sansüre karşı çıkmak için yazılan bir yazıda hiç yapmazlar. Kişileri inançları ve kavramları aşağılayarak eleştirmek ahlaki değildir çünkü.

Din konusu daha da hassastır. İnsanın ve toplumun omurgasını oluşturan bu konuda da eleştiri hakkınız olabilir ama insanların inançları ile alay edememeyi sansür ile açıklamak absürd bir mantıktır.

Allah ve din konusunda Nişanyan’ın söylediklerinde iki temel sorun var. Birincisi böylesi bir yazıyı Müslümanların kutsal günü Bayram’a denk getirecek şekilde yazmanın arkasında kasıt aranır. Kaynağı ve gerekçesi ne olursa olsun insanların kutsal ilan ettikleri değerlere o kutsalın ritüel zamanları ve mekânlarında saldırmak en azından ağır tahrik olarak kabul

edilir ve normal zamanlardaki saldırıdan daha farklı algılanması da doğaldır.

İkincisi, Nişanyan'ın 'İlkçağ Arap mitolojisi'ndeki Allah kavramı ile İslâm'daki Allah kavramını örtüştürüp oradan radikal tavırlar takınmanın arkasında ne var doğrusu anlayamadım.

Muhtemelen Nişanyan polemikçi yazar Robert Morey ve onun gibi yazarların görüşüne yakın bir yerde duruyor. Buna göre, Filistin'in Hazor şehrinde bulunan Ay Tapınağı'ndaki Ay tanrısına ilişkin arkeolojik buluntular üzerinden geliştirilen Arap mitolojisi Ay Tanrısı, İslâm dinindeki Allah kavramının kökeni. Dolayısıyla mitolojik bir olgu iddiasında bu yazarlar. Nişanyan'ın da benzer bir görüş benimsediği görülüyor.

Bu iddiaya göre tanrı anlamına gelen 'İl ve İlah kelimeleri Ay Tanrısı için kullanılan isimler. Daha sonra 'The God' anlamına gelen Al- eki eklenerek bu kelime al-İlah olmuş daha sonra da Allah şekline dönmüştür.' Bu tartışmaya M.S.M. Saifullah, Mohd Elfie Nieshaem Juferi & Abdullah David, Reply To Robert Morey's Moon-God Allah Myth: A Look At The Archaeological Evidence adlı çalışmalarıyla cevap vermiştir. İl ya da İlah kelimelerinin Ay Tanrısı'na verilen adlar olduğuna ilişkin bir verinin olmadığını, aksine Morey'in, alıntı yaptığı kaynakları bile çarpıtarak bu sonuca ulaşmaya çalıştığını gösterirler. Allah kelimesinin kökeninin semavi bir din olan Tevrat'ta yer alan kelimelerden geldiğini gösterirler.

Pekâlâ, bunun tersi de mümkün olabilir. Nişanyan kendisi Allah'ın mitoloji kahramanı olduğuna inanabilir. Bu inancını ifade de edebilir. Bundan dolayı kimsenin kendisine sansür uygulayacağını sanmam. Ancak bunları ifade ederken dinin kutsallarını alaya almak kabul edilemez. Dünyada milyarlarca insanın inandığı bir dinin tanrısına 'Neymiş? Allah diye biri varmış, canı sıkıldıkça kitap yazarmış ama artık yazmamaya karar vermiş, pırpır kanatlı ulaklarla birtakım hazretlere mesaj iletirmiş, o hazretlere dil uzatan maazallah çarpılırmış' diyerek; bu dinin Tanrısını mitoloji kahramanı, kutsal kitabını Tanrının can sıkıntısının ürünü bir kitap, insanların varlıklarına iman ettiği Melekleri 'pırpır kanatlı ulaklar' peygamberleri de bu döngüdeki 'hazretler' olarak tanımlayıp insanların inançları ile hem de

Bayram gününde alay etme hakkını savunmak sansüre karşı çıkmak değildir.

Uslu böyle bir yazı yazma gereğini neden hissetti? Acaba *Taraf*'ta yazdığı için kendi meslekî çevresinden gelen veya gelebilecek tepkilere karşı kendini savunma gereği mi hissetti? Nasıl olsa şimdi bunu linç ederler, ben yanlış tarafta görünmeyeyim gibi bir kaygı mı duydu? Bilmiyorum.
Aşağıda da göreceğiz, bu hadisede kendi samimi görüşlerini savunmak yerine 'başkası şimdi ne der?' diye düşünerek tepki verenler az değil.
Uslu'nun 'mitoloji' konusunda verdiği bilgilerin benim görüşlerimle bir alakası olmadığını belirtmek lüzumsuz sanırım. Mitolojiden benim kastim 'bir kültüre mal olmuş efsane ve hurafeler bütünü'dür. Başkası ne der bilmem.
'Batılı entelektüeller bırakın dini bir kenara, eleştirdikleri 'şey'e karşı öncelikle saygılarını ifade ederek başlarlar daha sonra eleştirilerini sıralar ve bunun gerekçelerini açıklarlar,' cümlesinden, yazarın Batı'daki düşünce ortamı hakkında çok geniş bir tecrübeye sahip olmadığı sonucunu çıkarmak mümkün. Voltaire'i acaba duymuş mudur?
Voltaire'in 1767 tarihli Felsefe Sözlüğü'nde İncil ve Katolik inancı hakkında kullandığı dilin benzerini 21. yüzyıl Türkiye'sinde kimse kullanmaya cüret edebilir mi? Sanmıyorum.

*

Birkaç gün sonra Uslu'nun meslektaşı ve eski köşedaşı Önder Aytaç da kısa bir notla topa girdi.

21 Eylül 2009'da Sevan Nişanyan'ın, Tanrı, kutsal kitap ve Müslümanlar hakkında yazdığı kastı aşan ve yanlış anlaşımlara neden olacak değerlendirmelerine katılmıyorum. Keşke Nişanyan yalnızca uzmanı olduğu dil konusunda yazılar yazsa.

Uslu ile Aytaç'ın köşelerini üslup ve zihniyet bakımından pek tutmasam da, içerdikleri 'insider' bilgileri açısından ilgiyle okurum. Askeriyeye ilişkin konulardaki cüretlerini beğenirim. Belki tartışmadan uzak dursam daha iyi olurdu. Özellikle Aytaç'ın notunu şimdi tekrar değerlendirdiğimde, iyi niyetten büsbütün yoksun olmadığını görüyorum.

Ama böyle şeyler bende kırmızı görmüş boğa etkisi yapıyor, dayanamıyorum. 6 Ekim'de şu notum yayımlandı:

DUPONT VE DUPOND

Tenten'de ikiz polis memurları Dupont ve Dupond vardı, hatırlar mısınız? Bunlar şimdi Taraf'a yazmaya başlamışlar. 'Nişanyan'ın yazısı amacını aşmış.' 'Evet aşmış amacını Nişanyan'ın yazısı.' 'Batıda kimse dinle alay etmez.' 'Çık çık, Batıda hiç dinle alay ederler mi?'

Bu not üzerine bana mail atan okurlarımdan Yiğit Özeren, Uslu-Aytaç polemiğine farklı bir açıdan yaklaştı. Onu da paylaşayım:

Dupont ile Dupond da kendi alanlarında fena hafiye değiller galiba. Anti-Ergenekon duruşlarıyla mayınlı tarlada polisiye depar bile atıyorlar. Eh benim gibi okurların zaten buna bir itirazı yok sanırım. Yazıları vicdani, davudi, etik, sağduyulu, açılımcı, demokratik vb. Bu tarz şeyler, bu zemin ve zamanda gerçek sempati uyandıran yaklaşımlar.

Sonra?.. Sonra bir bakıyoruz, başka bir mayınlı tarlada – 'yılda iki kere bayram namazı da şart tabii, arada cumaya da gideriz' ideolojisiyle – mayını görüp balerin hassasiyetiyle [...] etmişler. Dupont açıkça, Dupond kapalı pide şeklinde.

Galiba teşkilattan tasdikname alma yolunda ilerleyen bu polisiye biraderler, madem bir halt ediyoruz bari başımıza başka yerden iş açmayalım edasıyla, kaşıdığınız genel mevzu üzerinden 'genel hassasiyete' koltuk çıkıp karneye ekstra bonus ilave etmeyi düşünmüşler. Nasıl olsa hadise dinse agora geniş, forum güzel, nekropol yerli yerinde. Ordan verdik, burdan semirelim durumu. Memleket sendromu yani! Duyarlı milletiz ya, hepimizde var bir hassasiyet ki sormayın. Çok hassasız çook!

Taraf yazarlarından Cihan Aktaş 28 Eylül'de benim 'tahammülfersâ üslubumu' yerdi.

NİŞANYAN'IN TAHAMMÜLFERSÂ ÜSLUBU

Sevan Nişanyan, yazılarını takip etmeye çalıştığım bir yazar. Çünkü ben de dil alanında özel bir eğitim görmemiş her yazar gibi, dil üzerine, kelimelerin ve kavramların kökenleri, temsilleri üzerine yazılan yazılarla ilgileniyorum. Etnografya ayrıca ilgi duyduğum bir bilim. Nişanyan esasında bir etnograftan çok etnolog gibi yazıyor. Germaine Tillion'un bu iki meslek erbabı arasındaki ayrımı anlatırken belirttiği gibi: Etnografya diğer insanbilimlerinden farklı olarak arşiv bilgileriyle, istatistiklerle, kaynak toplamakla yetinmez; sorularını metinlere değil, yaşayan insanlara sormak durumundadır. Dolayısıyla önce kendisinin sorulan sorulara cevap vermesi, açıklaması, kendi kendini anlatması ve eğer iyi anlamak istiyorsa, iyi anlaşılmak için çaba göstermesi gerekir.

Etnograf insanların nefesiyle ilgilenir, bakışlarıyla, yüzlerindeki çizgilerin diliyle... Etnolog ise masa başında göz göze gelmediği insanlar hakkında çıkarımlarda bulunmak üzere etnografların çalışmalarını yorumlar, bu çalışmalardan sonuçlar çıkartmaya çalışır.

Taraf'ı internetten izlediğim dönemlerde ancak ertesi gün okuyabiliyorum. Sağolsunlar, Nişanyan'ın pazartesi günü Taraf'ta yayımlanan yazısından haberdar etti beni gazetemizin okuyucuları. 'Sansür' başlıklı yazı, hele bir de bayram günlerinde yayınlandığı hesaba katılırsa, yaşadığı toplumun hassasiyetleri konusunda bir aydından beklenilebilecek asgari bir saygıdan yoksundu. Ateist olarak dinî konuları elbet tartışırsınız, hatta dinî konular bazen dindar bir kişilikten daha çok ateist bir kişiliğin zihnini meşgul edebilir. Fakat, sizi bir muhatap olarak görmeyi mümkün kılan, ayrıca kendi bakış açınızla dahi karşınızdaki insanların iyiliğini ve mutluluğunu temenni ettiğinizi gösteren bir diliniz olmalı ki sesinize ses verilsin. Özgürlük en kolay anlaşılma biçimiyle diline geleni dışavurmayı gerektirir. İnanan insanların duyguları rencide edilmeden de var edilebilir, hassasiyeti yüksek bir değerdir özgürlük.

Neticede ideolojiler ve ütopyalar gibi dinler de eleştirilebilir, uygulamada gösterdikleri problemlerle birlikte. Ateistlere hayatın anlamı konusunda tevhidi bir dinin getirdiğine benzer bir açıklama getirme başarısını kazandırmıyor yine de bu imkân... Binlerce yıldan bu yana dünyayı dolaşan

ve insanların anlam dünyasında yer tutan simgelerin ve hikâyelerin vahiyle ilişkili olmadığını da iddia edemez hiç bir etnolog.

Kısmen mitolojilere ait figür ve semboller, kavram ve olgularla bütünleşirken hayatın içinde olma özellikleriyle mitoloji-dışı bir hayatiyet kazandırılarak yeniden üretilirler. Bu semboller veya anlatılar Arap coğrafyasıyla da sınırlı değildir üstelik, Hıristiyan-Yahudi kültürü tarafından biçimlenmiş bütün Batı medeniyetini kuşatmıştır.

Nişanyan'ın yaptığı ne 'köhne' bulduğu bir yapıyı sökme işlemi, ne de bir eleştiri. Aynılık duraganlığı getirir. Farklı ses, kendinizde olanı yeniden ve tazelenerek anlamaya zorlar sizi. Şu var ki, Nişanyan'ın değinmeleri veya inançların, ayinlerin kökenine doğru gerçekleştirdiği kazıma işlemlerinin üslubu, karşıtını ya da okurunu geliştirmeye, birlikte gelişmeye çağırma niyetinden fersah fersah uzak.

Şu da var ki Taraf gazetesi dil ve üslubu konusunda okuyucularında yüksek bir beklenti oluşturmuş bir gazete. Nişanyan'ın Tevhidi dinlerin bağlılarını alaycı bir dille saçma sapan masallara inanan, bu masalların ögelerini de kutsallaştıran cahil kitleler olarak resmeden anlatımı, bu gazetenin okuyucusunun aşina olduğu dil ve üslubun çok uzağında.

Nişanyan'ın yazılarında kendini gösteren aşağılayıcı ve küçümseyici, yüreği ve kişisel hikâyeleri hiç hesaba katmayan pozitivist ses o denli işlemiş ki Türkiye'nin aydın varlığının benliğine, en hassas söyleşme zeminlerinde bile kendini hatırlatıyor.

Dindar münevverler 'ortaçağ' denilen dönemlerde bile farklı seslere tahammüllü olduğu ölçüde, ateistlerle verimli bir tartışmayı paylaşmayı bilmişlerdir. Bu tartışmaların bazen camilerde sürdürüldüğünü de kaydeder tarih.

Yazarken ya da söyleşirken nezih bir dil tutturamıyorsak eğer, ne kadar çok şey biliyor olursak olalım, tahammülü mümkün kılan bir kültürün yükselmesine katkıda bulunacak bir olgunluk ve duyarlılıktan yoksunuz demektir.

İçten gelen bir öfkeyle kaynayan bu yazıyı –Uslu'nun yazısının aksine – samimi buldum, hatta sarsıldım diyebilirim. İki defa denediğim halde doğru dürüst cevap yazmaya elim varmadı. Sadece etnologla etnograf arasındaki farkın zannettiği gibi olmadığını hatırlatan kısık sesli bir yazıyla yetindim.

'Pozitivist sesi' defetmenin öyle zannedildiği kadar basit bir iş olmadığını da, satır arasında vurgulamayı ihmal etmedim:

ETNOLOJİ

Etnografya şöyle oluyor: takıyorsunuz kafanıza bir kolonyal şapka, elde teyp cihazı, boyunda dürbün, gidiyorsunuz Yeni Gine'ye yahut Samoa'ya – hadi onlar uzak diyelim, Hasanoğlan köyüne – yerlileri inceliyorsunuz. Töreleri nedir, batıl inançları nedir, burunlarına neden halka takarlar vs. Turistliğin vardığı en aşırı uç budur. Yabancılaşmanın en radikal çeşididir. İstediğin kadar empati yap, işin temelindeki o yabancılaşmayı aşamazsın. Margaret Mead o duvarı kırmak için gitti Samoa'da incelediği yerlilerden biriyle evlendi. Sonra ne oldu? Araştırma bitti, adamı yüzüstü bırakıp memlekete döndü.

Etnoloji (...) görünürde bu daha masum ve kapsayıcı bir iş: kavimlerin kültür ve törelerini inceleme işi. Yöntemi de sana kalmış, ister etnografya verilerini tara, ister başka malzeme bul veya felsefî takıl. Ama işin özünde yatan yabancılaşma efekti aynıdır. Eski usul filolojinin yöntemi, yabancı kültürün KENDİ HAKKINDA söylediklerini anlamak ve aktarmaktı. Etnolog ise diyor ki, adamların kendileri hakkında söylediği benim için ancak veri değeri taşır; ben olayı YABANCININ perspektifinden tasvir etmeye çalışırım.

Küstah mı küstah, evet. Ama o perspektif olmadan bilimsel düşünce olabilir mi, işte orası meçhul.

Nihal Bengisu 3 Ekim'de *Habertürk*'te çıkan yazısında tartışmaya adeta tarihi bir dönüm noktası anlamı yükleyerek beni hayretlere gark etti. Sorduğu temel soru benim de sorumdur: Özgürlükçülükle Müslümanlık arasında ortak bir zemin var mıdır? Sorunun cevabını bilmiyorum. Kuşkularım güçlü, ama iyimserliğimi kaybetmek istemem.

Öte yandan ben bilir bilmez kimsenin geçmişine dil uzattığımı, şahsi ahvalini hedef alarak kimseyi aşağıladığımı sanmıyorum bugüne değin. Teorik olarak varlığı ileri sürülen ‘tanrı’, ‘melek’, ‘vahiy’ gibi bazı kavramlardan alaycı bir dille söz etmenin karşılığı bu mudur ve Nihal Bengisu bu ikisinin farkını idrak edemeyecek kadar cahil biri midir, doğrusu merak ettim.

BİR İTTİFAK MASALI...

Bir varmış bir yokmuş… Buralarda bir yerde bir imparatorluk yıkılmış yerine cumhuriyet kurulmuş. Bu cumhuriyetin ileri gelenleri ülkenin yeni rotasının bundan kelli ‘Batılı ulus devlet standardı’ olduğunu ilan etmişler, ‘ama biz müslüman bir halkız, nasıl yani?’ diyenleri de itip kakmışlar. Kamusal alanı Müslümanlığın bütün nüvelerinden arındırmaya çalışan ve bu yolla müslüman halkı örseleyen cumhuriyet, sıra gayri Müslimlere geldiğinde onlara da alttan alta ‘gavur’ muamelesi yapmış. Gayri Müslim azınlık susmuş, içine kapanmış, müslüman çoğunluk da ‘azınlık’ muamelesi görmüş, cumhuriyetin ordusu tarafından sürekli tehdit olarak görülmüş, bunu içine sindirememiş. Bu ülkenin bir de kürt meselesi varmış efenim. Cumhuriyet Kürtlerin varlığını bile inkar peşindeymiş. Eh, ‘dindarlık’ ortak paydası, ‘ümmet’ bilincinin sağladığı kardeşlik imkanı da devletin ‘vicdanları laikleştirme’ faaliyetleri ile epey örselendiğinden, aynı dine mensup olmanın birleştirici işlevi yara aldığından, ciddi maraza çıkmış, pek fena olmuş, milliyetçilik karşı milliyetçiliği doğurmuş.

Ülkenin demokrat ve liberal aydınları bu gidişatın sorumlusu olarak ülkenin resmi ideolojisinin Türkleştirme politikalarını görmüşler, ‘milliyetçiliğin’ ve ‘ulusculuğun’ tarifsiz katılığını işaretlemişler. Haksız da sayılmazlarmış. Akıllarına parlak bir fikir gelmiş. Bu ülkenin Kürtlerinin de dindarlarının da, gayri Müslimlerinin de bir ‘özgürlük’ sorunu var. ‘Özgürlük’ diyelim, sistemin meşru kabul etmediği, dışladığı ama kitle desteği olan, halkta bir karşılığı olan siyasi partinin söylemiyle özgürlük talebinde birleşelim, dindarlarla ittifak kuralım. Böylece milliyetçilikle mücadele edebiliriz, iyi olur, demişler…Dindarlar da tabii bu teklife hayır diyememiş; ayak bileğinde nasır oluşanın namaz kılıyor pis mürteci denilerek ordudan atıldığı bir ülkeymiş burası, vaktiyle kutsal kitabın gömülerek saklandığı bir

ülkeymiş. İçi şişmiş dindarların, bu ittifaka atlamışlar. İnsanların inançlarından, ırklarından ve cinsiyetlerinden dolayı ayrımcılığa uğramaması fikri güzel bir fikirmiş sonra. Entelektüel birikim itibariyle geçiş üstünlüğü olan, ama aslında 'sekülerizm' ile hiçbir ciddi sorunu olmayan; fikri hür, kafası rahat bu kişilerin gündemine 'kendi gündemleri imiş gibi' sahip çıkmışlar. Ama bir de ne görsünler? Bahsi geçen 'özgürlük' meğer 'dinden özgürleşmeyi!' de kapsıyormuş, iyi mi? Bu arkadaşları az kazıyınca altından kabak gibi pozitivizm çıkıyormuş, iyi mi?

Meğer bazı liberal demokrat aydınlarımız , orduya, devlete Yüce Manitu'ya sövdük, ama bir de 'Allah' var, niye ona sövemiyoruz diye huzursuzlarmış içten içe. Neyseki daha önce karısı için özenle biriktirdiği dışkılarından kreatif bir hakaret performansı gerçekleştirmesiyle ünlü; yani hiçbir kutsala, dokunulmaza, nezakete ve empatiye eyvallahı olmayan ama dindarların TV kanallarından da okur kesiminden de pek ilgi ve alaka gören bir yazar artık duramamış ve 21 Eylül günü çıkarmış ağzındaki baklayı. 'Neymiş? Allah diye biri varmış, canı sıkıldıkça kitap yazarmış, pırpır kanatlı ulaklarla birtakım hazretlere mesaj iletirmiş …' gibi cümleler kullanmış. Dökmüş eteğindeki taşı.

Dindar kesim yine edep ehli. 'Adam gayri Müslim, gayri Müslim müslümana emanettir, canından sorumluyuz, şimdi bir şey deriz, memlekette deli çok, bir şey yaparlar, bu konuda 'özgürce' yazıp çizmeyelim' demişler. Yazar özgürlük istiyormuş, bizimkiler itidalden yana otosansür yapmış, bir-iki olağanüstü kibar ve üstü kapalı eleştiri dışında, 'La havle' deme 'özgürlüğünü' kullanan çıkmamış.

Tüm bunlar olurken dindar okur pek rencide olmuş, çok sevdikleri bu yazar nasıl böyle yapar diye karalar bağlamışlar. Mail gruplarındaki tartışmalar ayyuka çıkmış.

Bazı kişilerin aklına 'cumhuriyet yanlışmış da, seçtiğimiz taraf doğru muymuş, bu ne menem plastik bir ittifakmış?' sorusu gelmiş. 'Neyse neyse' deyip uykuya dalmışlar. Rüyalarında kafalarından aşağı b.k döküldüğünü görmüşler. Nas ve felak surelerini okuyup sakinleşmişler. Kemalizme rağmen bu duaları öğrenebildiklerine, liberalizme rağmen unutmamış olduklarına şükretmişler.

*

İslami kesimin sözü dinlenen yazarlarından Ali Bulaç 10 Ekim'de *Zaman* gazetesinde yazdığı 'İslam, Liberalizm ve Özgürlük' başlıklı yazısında üstü kapalı olarak Nihal Bengisu'ya cevap verdi. Bulaç'a göre İslam dininin özgürlük anlayışı Liberalizminkinden farklı (ve hiç şüphesiz, Bulaç'a göre üstün) olmakla birlikte bu farkın dışlayıcı olarak yorumlanması yanlıştı.

Mesela düşünce ve düşüncenin ifade edilmesi açısından bakıldığında İslam, tam özgürlükçü bir karaktere sahiptir. Ebussuud Efendi'ye, 'Bir gayrimüslim kendi inancını açıklarken Müslümanların kutsal saydığı değerlere dil uzatırsa, onları küçültücü ifadeler kullanırsa, ona ne lazım gelir?' diye sorulur. Şeyhülislam'ın verdiği cevap şu olur: 'Bir şey lazım gelmez. Amacı İslam'ı küçültmek değil, kendi inancını (ve belki şakilesini) ortaya koymaktır.' (Not: Bu fetvayı son zamanlarda bizim kesimin severek okuduğu bir gazetede vahy ve vahy meleği hakkında çıkan yakışıksız yazılar için de bir kıstas olarak alabiliriz.)

Şakile: '1. yol, tarik, rota, 2. karakter, tıynet, seciye.' Güncel İslami literatürde bu anlamlarda kullanılıyor. Yani nereye çekerseniz oraya giden bir kelime, soft hakarete de müsait.

Ebussüud Efendi'nin böyle bir kelime kullanmış olacağına, kullanmışsa da bu anlamda kullandığına ihtimal vermem maamafih. Çünkü kelimenin asıl (eski) anlamı bu değil, 'boş böğür' demek. Yani gövdenin kalça ile kaburga arasında kalan yan kısmı. Ne alaka var, bilemedim.

Yine de Ali Bulaç'a bir not yazdım, sükûneti ve sağduyusu için kendisine teşekkür ettim.

*

Olayın ilk şoku geçtikten sonra İslamî eğilimli medyada benim lehime çıkan yazılar, aleyhteki yazılara açıkça fark atmaya başladı. Benim okuyabildiklerim arasında en kuvvetlisi Berat Özipek'in 13 Ekim'de *Star*'da çıkan yazısıydı. Özipek, benim dinsizliğimden 'şoke olmuş' gibi

görünerek magazin medyasına kışkırtıcı makaleler yazan kişilerin gerçek niyetini sorgulayarak başladığı yazısında, dindar bir bakış açısından hareketle ifade özgürlüğünün tutarlı bir savunmasını yapıyordu.

NİŞANYAN'I KİMLER AFFETMEZ?

Ani ve geçici bir hidayete erme hadisesi olmalı.

Veya adamına göre gösterilen, seçici bir 'islami hassasiyet' vakası.

Ulusalcıların ve onların utangaç yoldaşlarının **Sevan Nişanyan**'a gösterdikleri tepkilerinden söz ediyorum.

Tepkilere bakan, 'herhalde bunların başı secdeden kalkmıyor' zanneder.

Onların **militan ateizmin** bu ülkedeki başlıca temsilcisi olan karanlık çevrelerle bağlantısı olmadığını zanneder. İnsanları kökenleri ve soyları nedeniyle şeytanlaştıran alaturka nasyonel sosyalistlerin yoldaşı değildir veya dergilerinde Turan Dursun'a İslam dinini aşağılayıcı yazılar yazdıran çevrelerden uzaktır zanneder.

Ve 'dindar Müslümanların Nişanyan'ı affetmeyecekleri' şeklindeki ifadelerin sadece bir kaygı ifadesi olmayabileceğini, aslında pekala bir **hedef gösterme**, bunun da ötesinde, **derin bir senaryoda dekor oluşturmaya ilişkin bir ön çalışma** olabileceğini aklına hayaline getirmez.

Ama bu ülkede Bizans'tan beri hiç aksamadan yürürlükte olan o uğursuz geleneği bilen herkes, böyle bir ihtimali dışlamaması gerektiğini iyi bilir. Ve bütün bunlar aklına geldi diye kendisinin bir paranoyak olduğunu düşünmez.

Nişanyan, bu ülkede Kemalist resmi ideolojinin teorik bakımdan en tutarlı eleştirisini yapan ve zengin tarih bilgisiyle resmi hurafeleri reddedilemeyecek açıklıkla çürüten az sayıdaki entelektüelden biri.

Dahası genellikle bunu, söz konusu ideolojiyi, o ideolojinin dayandığı modernist paradigmanın felsefi önkabulleriyle yüzleştirerek yapıyor ve

böylece ona hiçbir çıkış yolu bırakmıyor. Olağanüstü ince mizah yeteneğiyle çelişkileri belirginleştiriyor ve kitabın ortasından konuşan üslubuyla, öteden beri bazı odakların derin bir nefretini çekiyor.

İşte bu yüzden, bazı 'eleştiri' ve 'okuyucu yorumları' göz önüne alınmalı ve **İçişleri Bakanlığı Nişanyan'ı korumak için mutlaka önlem almalı**.

Nişanyan'ın yazısından bir Müslüman olarak ben de rahatsız oldum. 'Allah diye biri' şeklinde başlayan bir ifadenin, hangi inanç grubu ile ilgili olursa olsun rahatsız edici olduğunu düşünüyorum.

Ancak bir ifadeyi rahatsız edici veya kötü bulmakla, bunun hukuki bakımdan suç sayılması gereken bir hakaret veya aşağılama olduğunu iddia etmek aynı değil.

Öte yandan, inançlar söz konusu olduğunda eleştirinin sınırlarını çizmek gerçekten kolay değil. Bu konuda 'kutsal olan sert veya iğneleyici bir biçimde eleştirilemez' şeklinde genel bir sınır koymak da çözüm değil. Hukuki bakımdan 'aşağılama'nın ne olduğunu da her somut ifade için ayrıca ele almak gerek. Örneğin 'bu kadar açık delile rağmen inanmayan insanın aklına şaşarım' demek hakaret midir, değil midir?

İnançlar söz konusu olduğu tartışmanın bitmesi gerektiğini düşünenlerden değilim. Tartışma olacaksa, bazen sert veya iğneleyici bir dile de katlanmamız gerekecek.

Elbette her konuyu hukukla, yasakla çözmek mümkün değil ve birbirimizi yaptırım veya ceza ile susturmaya çalışmak da yanlış.

Belki asıl ihtiyacımız, hukukun cevaz verdiği alanda bile daha özenli olmak.
Nişanyan ifade özgürlüğünü kullanırken pek çok insanı üzdü. Kendisini çok seven pek çok Müslümanı rahatsız etti.

Ama sonuçta bilmeden kırdığı o insanlara bir özür borcu olduğunu da yazdı.

İlginç olan şu ki, üzdüğü dindar insanlar, çoğu bu olayı fırsat bilip dinle diyanetle pek de ilgili olmayan başka nedenlerle O'na saldıran çevrelerden farklı olarak, tepkilerini çok daha insani, çok daha medeni biçimlerde gösterdiler. Küfür değil sitem ederek gösterdiler. Hatta çoğu kez, kederli bir suskunlukla yetindiler.

İşte asıl değerli, önemli ve anlamlı olan da buydu.

'Dindar kesimde yazılarımı okuyan, seven, beğenen insanlar var' diyor Nişanyan ve ekliyor:

'Bir süredir karşılıklı bir tür utangaç aşk yaşıyoruz. Birçoklarıyla yazışıyorum, yüz yüze sohbet ediyorum. Onlar hayrette, 'Kimdir bu Ermeni?' diye. Ben hayretteyim, ne kadar aklı başında, kafası çalışan, edepli insanlar varmış o kesimde diye'.

Nişanyan, başörtülü kadınlara karşı devletin ayrımcılığını hep mahkum etti. Pek çok dindar da O'nu sevdi.

Nişanyan bugün onları kırdığı için özür anlamında bir yazı kaleme alabildiyse, bunu ne zora, ne yasaya ne de tehdide bakarak açıklayabiliriz.

Nişanyan'a sitem eden veya sadece suskun kalan Müslümanların bu tavrı, her şeyin hukukla yasayla çözülemeyeceğini, tepkinin çok daha vicdana çağıran bir şeklinin de mümkün olabileceğini bize bir kez daha öğretti.

Emin olun, bu 'huysuz' ve 'aksi ihtiyar'ı başka hiçbir güç, kırdığını yapıştırmaya, gönül almaya telafi etmeye ikna edemezdi. Üstelik de ifade özgürlüğünü kullandığına inanmaya devam ederken.

Galiba birilerinin hiç anlayamayacağı basit gerçek de burada.

Özipek'in son bölümde sözünü ettiği 'özür' meselesine bu kitabın sondan bir önceki bölümünde geleceğiz.
Sadece 'aksi ihtiyar' deyimine bozulduğumu belirtmekle yetineyim!

Tartışmayla ilgili olarak aldığım beşyüz dolayında mailden en az üçyüzü, uygar sayılamayacak bir dille kaleme alınmıştı.

Çocuksu bir zihin yapısını yansıtan bu hakaret ve hezeyanlara bir kitapta yer vermek doğru mudur? Bunu bir süre düşündüm. Sanırım toplumda açık farkla egemen olan bir anlayışı tanımak ve tahlil etmek açısından faydalı olacağına karar verdim.

Bunları yazan insanlar cahildir, kabul. Yılların mahsulü olan öfke ve çaresizliklerini ancak bu dille ifade edebilmektedirler, kabul.

Ama şunları da belirtmek lazım. Bir, bu insanlar içtendir, yani samimidir. Yazılarında (mesela Emre Uslu'nun makalesinin aksine) kalpten taşan gerçek bir duyguyu sezmek mümkündür.

İki, nasıl değil NE söylediklerine dikkat ederseniz satır aralarında gizli pek çok ilginç mesaj bulabilirsiniz.

Bunların yaklaşımı MüslümanLIĞI temsil eder mi, onu tartışırız. Ama şayet 'ben Müslüman'ım' diyeni Müslüman kabul edeceksek, MüslümanLARI çok büyük oranda temsil ettiğini kabul etmemiz gerekir.

*

21 Eylül günü ilk gelen mailler arasında bulunan aşağıdaki mektup, a) nispeten düzgün bir dille yazılmış olması ve b) diğerlerinde tekrarlanacak olan temaları derli toplu ifade etmesi bakımından ilgi çekicidir.

Lan Ermeni Dölü,

Senin özgürlük dediğin şey birilerinin inancına, kutsal değerlerine hakaret etmek, onları aşağılamak mıdır?

Lan Ergenekon Ajanı,

Son günlerde inançlısı inançsızı, türkü kürdü ermenisi ile Taraf öncülüğünde oluşturulan ortak akıl ürünü ortamı bozmak için mi yazıyorsun bu yazıları. Ne istiyorsun yani, bu ülkenin sessiz çoğunluğu olan dindarların faşistlere karşı kaldırdıkları kafalarını yeniden aşağıya indirmesini, yeniden ülkeye ırkçı faşist kemalist ergenekoncu zihniyetlerin hakim olmasını mı istiyorsun.

Atalarının 1915 lerde yaşadıkları günleri mi özledin?

Amacın nedir senin?

Yaptığın hakaretlerle TARAF'a destek olan, TARAF okuru olan, sırf bu yüzden milliyetçilerin ve ulusalcıların saldırılarına maruz kalan, TARAF'ın arkasında kim var diye sorduklarında, Ben varım diye ayağa kalkan bu inançlı insanları durduk yere, hiç yoktan, rencide ederek kime hizmet ettiğini sanıyorsun?

Kim senin inancına karışıyor? Kim senin inanmamanı aşağılıyor? ki bu hakkı kendinde buluyorsun.
Bir insanın başka bir insanı üzecek, onu kıracak, yaralaycak bir şeyi doğru olsa bile SÖYLEMEMESİ sansürmüdür? Erdem midir? Saygımıdır? İnsanlık mıdır?

Ya da şöyle sorayım başka bir insanı üzecek, incitecek, yaralayacak bir söylemi umarsızca, tıpkı bir orospuçocuğu gibi pervasızca dile getirmek hangi vicdana sığar.

Şimdi ben şöyle bir yorum yapsam, "Biz Türkler 1915 te yüzbinlerce masum ermeniyi topraklarından ettik, onlara eziyet ettik ama aralarında karısı güzel olanlara, anası güzel olanlara dokunmadık. Şu anda ülkemizde yaşayan ermeniler, bizim kahraman askerlerimizin tadımlıklarının torunları olabilir muhtemelen" şeklinde bir sorgulama yapsam. Sen gücenir misin? Yoksa fikir özgürlüğü babından uygar bir ermeni olarak beni anlayışla karşılar mısın?

Yazdıklarını çok düşündüm bir anlam veremedim. O KAHPE satırların, TARAF aşığı, Ahmet Altan aşığı bir okur olarak beni yüreğimden yaraladı.

Üstelik bir ermeni olarak empatik düşünceleri taşıman gerektiği gerçeğinden hareketle gerçekten bir anlam veremedim.

Bana eğer ben senin ittihatçı dedelerinin tohumlarını taşıyorum diyorsan ancak o zaman hak veririm sana.

Sevgili Taraf yöneticileri,

Bu piç benim inancıma fütursuzca küfrediyor. Hem de benim ilk günden itibaren her gün büyük bir heyecanla aldığım, para verdiğim, abone bulduğum, reklamını yaptığım, savunduğum, eşime dostuma anama babama tavsiye ettiğim gazetem üzerinden.

Ben dindar bir demokratım.

Hıristiyan değilim. Bana tokat atana diğer yanağımı çevirmem. Biz inancımız söz konusu olunca ne vatan tanırız, ne de bayrak... Bu ermeni köpek te kim oluyor? Bu itin yaptığını yanına kar bırakırsanız. Biz yokuz... İnsandır hata yapar ancak Ahmet Altan'ın yazdıklarına, fikirlerine gönülden ve yürekten katılıyoruz. Ama genel yayın yönetmeni olarak adamlığını şimdi göreceğiz.

Bu ermeni köpek hakkında bakalım ne yapacak.

Biz mi yanlış tanımışız, yoksa ülkücü ve ulusalcılar gerçekten haklı mı?

Göreceğiz.

(Ömer Sağır, Çankırı)

Gözlemler:

- Bu kişi ‘demokrat’ olduğu inancındadır. ‘Demokrat’ olma iddiası taşımayan çok daha büyük kütlenin Taraf gazetesini alma, benim yazımı okuma, üşenmeyip bana cevap yazma ihtimalinin düşük olduğunu varsaymalıyız.

- Benim ‘*bir Ermeni olarak* empatik düşünceler taşımam gerektiği’ kanısındadır. Bir başka deyimle belki Ermeni olmayan biri benim kullandığım ifadeleri kullanırsa tepkisi farklı olabilecektir.

- Kişilerin düşünce yapısının genetikten kaynaklandığı kanısındadır. Hatta genetik unsurun kaynağı ırza tecavüz de olsa bunun düşünsel sahada belirleyici olacağını düşünmekte, ya da düşünmese bile öfke anında kendini bu şekilde dışa vurmaktadır .

-‘Kutsal değerlerden’ alaycı bir dille bahsetmemi hakaret olarak algılamıştır. (Bu mail Feriştah yazısının yayımlanmasından önce gelmiş.) Kendi ‘kutsal değerlerine’ hakaret etmiş sayılmama karşılık, benim ‘değerlerime’ değil doğrudan doğruya şahsıma galiz bir dille saldırma ve tehdit savurma yolunu seçmektedir.

- Kendince yanlış bulduğu düşüncelerimle karşılaştığında, otomatikman, bunları örtülü bir siyasi amaçla söylediğimi varsaymıştır. Amacımın Türk toplumunu bölmek, ‘bozmak’, kötüleri egemen kılmak olduğuna inanmıştır. Dikkat edilirse bu dil, 23 Nisan 1920 tarihinden itibaren ülkeyi esir almış olan ‘vatan haini’ dilidir.

- Ahmet Altan’a fanatik sayılabilecek bir inançla, hatta ‘aşkla’ bağlıdır. Fakat Altan kendi fikrine uygun olan tavrı göstermezse aynı şiddetle onun aleyhine dönmeye, ‘ülkücü ve ulusçuların’ Altan’a yönelttiği pespaye dili paylaşmaya hazırdır.

- *AMA alttan alta duyulan ses bunların hiç biri değildir: incinmiş bir çocuğun duygusal dilidir. ‘Durduk yere, hiç yoktan, rencide ederek,’ ‘bir insanı üzecek, incitecek, yaralayacak,’ ‘yüreğimden yaraladı,’ ‘gerçekten bir anlam veremedim,’ vs.*

Hiç kuşkum yok, oturup bir çay içsek dost bile oluruz Ömer Beyle. O işin sırrı şu son saydığım deyimlerdedir.

Lanet olsun, her şeyi kurcalamadan duramayan çatal dilimi yarım saat zaptedebilsem, belki Ahmet Altan'a bağlandığı aşkla bana bağlamayı bile başarırım kendisini.

Ama edemem. O dil elliüç senedir aralıksız kafatasımın içinde dolaşmış, ne bana ne etrafıma huzur vermiş...

*

Gerisini yorumsuz veriyorum. Yukarıdakinden çok farklı bir şey söyleyen yok.

ulan bre gafil ulan utanmaz arlanmaz nasıl olurda yüce yaradan ve onun melekleri hakkında saygısız ukalaca bir şekilde yazı yazarsın ulan yaradıcı yüce rabbim olamasa sen bir hiçsin bee seni sırf bu yazından dolayı helak edebilir çabuk bir an önce imana gel tövbe et yoksa sonun hiç iyi olmaz.. kendine gel kendine siz ve sizin gibilerin yüzünden bu millet ermenilerden tiksiniyor adeta akıllı olun aklınızı başınıza alın bundan sonra taraf gazetesini alırsam namertim ve alanlarada engel olacağım.

(Tolga Altun)

*

BU MEMLEKETIN EKMEGINI YIYIP YEDIGIN CANAGADA SICMISSIN OROSPU COCUGU, MELEKLERDE CINSIYET YOKTUR AMA,SENDE CIFT CINSIYET VAR IBNE.SENIN KANININDA DELIGI YOK AMA YINEDE SENIN KANINI SIKEYIM IBNE EVLADI, SiKTiR GiT ERMENISTANA ORADA HAVLA

(isimsiz)

*

21 Eylül tarihli yazı ile ilgili sana ilmi konuşmak gereksiz çünkü anlamazsın diye düşünüyorum. Başkalarının inançları ile alay eden şerefsizce yazın için sana yine klozet kıvamındaki ağzından çıkan lafları sıralamak isterdim ama faydası olmaz. Ulan bu ülkede yazıyorsun baRİ başkalarının düşüncelerine saygılı ol, şerefsiz !!!
sizin gibiler nasıl bu ülkede bir yerlere gelir anlamıyorum. bir de entel falan takılırsınız, yemişim senin entelliğini, pislik herif

(Salih Çelik)

*

Ulan ermeni tohumu, bu sefer müslümanların mukaddes değerlerine mi sıçmaya başladın.Eceli gelen köpek cami duvarına işermiş,senin gibiler ise işemekle kalmaz sıçmaya yeltenirler.Demek ki sen bayağı aşama kaydetmişsin.Ama şunu bil ki;it ürür,kervan yürür....

(Mehmet Aksu)

*

Bende senin bıyığını, gözlüğünü, kelini, beşiğini sallayanı sikeyim. Anasını Siktiğimin ermeni dölü.

(isimsiz)

*

nisanyan gibi kopekler O yüce yaratıcının ismini agzına almasınlar.. boyle kopekleride tarafta istemiyorum.. ahmet altan bu olayi cozumle.. yoksa zaten yerlerde surunen taraf tamamen batar.. (Vedat)

*

Allah Diye Bir Şey Var Sen Bunu Kabul Etmiyorsan O senin Sorunun Alanen Köşende Yazıp Müslüman bir Ülkede At Koşturamassın

Defol Git Bu Topraklardan Senin içtiğin Suda Haram Teneffüs Ettiğin Havada

(sahte isimli)

*

Bu yazı Elbiseloji başlıklı yazıma dair.

Bakın inanıp inanmamak size. Ama benim inancıma benim dinime benim efendime dil uzatma. Ermenilik yapma. Haddini bill.

Sizi hiddetle kınıyorum 30.09.2009 yazınızdan ötürü. Bunun basın özgürlüğü ile alakası yok. Siz tamamen ateistliği savunuyorsunuz. Bu yazıma cevap gelmez tabi. Çünkü yazacak bişeyiniz. yok yada delete yapar geçersiniz.

Dediğim gibi ermenistan yanı başımızda, isterseniz biletinizi alabilirim.

(bayram uyar)

*

Be Utanmaz adam niye saldırısın inancımıza Bak şimdi diyelimki ben Seninle komşuyum ve bekarım ve benim inanışıma göre evli kadınlar aldatır. Sırf ben böyle inanıyorum diye senin karına sarkıntılıkmı yapmam gerekir onu her gördüğümde aha oruspu desem olurmu Bak sen küfür dahi edilmeyecek kadar zavalısın. (Ali Aydın)

*

Hey gidi köpek sen kim oluyorsunda benim dinime hakaret ediyorsun bu cesareti nereden buluyorsun?senin dinin inancın olmadığı içinmi bunları yapıyorsun sen evindeki köpeğine tap kimsenin inancına hakaret etme dinim hakkında yorum yapma...

*

Allah cc varmı yok mu elbet sende göreceksin sana ne söylesem az gelir sen ancak cehennem zebanilerinin sana vereceği azapla akıllanırsın diyecem ama iş işten geçmiş olur ve dersin ki keşke toprak olsaydım anam nbeni doğurmamış olsaydı... Allah azabı çetindir. sanada yeter firavunlarada yeter.

(Bünyamin Aydın)

*

bir insan dinsiz olabilir bir dine düşman olabilir ama bu kadar kin kusmak nasıl olabiliyor bir açıklasana merak ediyorumda ne yapmaya çalışıyon dikkat çekmeye mi çalışıyosun gazetede işler iyi gitmiyor galiba gazetenin ve köşenin reklamını yapmak için mi birilerini yalamak için mi yapıyon bunu çünkü ALLAH ile ilgili bunları yazmak için ya deli olman lazım ya dinsiz olup ölmek isteyen biri olmak lazım yada birlerini yalamak için bunu yapıyor olman lazım beb resmine baktığım zaman yalamak kısmına daha çok benzediğini düşünüyom tabi bu düşüncelerimde dolayı beni yargılayamazsın çünkü senin benim inançlarıma karşı pis kokan o dilini uzatmaya hakkın varsa benimde senin ebenden girip daha doğmamış torunlarında çıkmaya hakkım var keşke yanımda olsaydında bu zevkten sende mahrum kalmasaydın neyse sonuç olarak her neye güveniyorsan çok sağlam olması gerekiyor çünkü sen bu dünyayı en fazla daha 25-30 yıl işgal edeceksin sonra benim inancıma göre cehennemde sonsuza kadar yanacaksın BİR MÜSLÜMAN OLARAK ÖZÜR BEKLEMİYORUM çünkü benden özür dilemen ALLAH katında bir şey ifade etmiyor ÖLÜNCEYE KADAR HER UYKUNDA ŞEYTANLA BİRLİKTE KABUSLAR İÇİNDE UYAN

(Zekeriya Şengelen)

*

Yani inanmadığını söleyince müslümanlar alınmaz merak etme ama olayı bu yazıdaki kibi inandığımız yaradanı ve peygamberini aşağılayıcı bir biçimde tasvir etmen hoş bişi değil gibi geliyor kaldiki sen ateist bir insan

olarak bunlarla neden ilgilenir ve yorum yaparsınki illa benden konuşulsun istiyorsan insanların inançlarıyla dalga geçmek gerekmiyo git merterde yol kenarında takıl kamerelara da haber ver çaktırmadan çeksinler aaaaa sevan naişanyan merter otoyoluna kadar düştmüş desinler daha çok reyting toplardın vede küfür yiyip de kulak çınlamalarını duymak zorunda kalmazdın haaaa bide amacın gün yüzü görme miş küfürler yemek değil ise

(uğur durmuş)

*

iki gün önce ki yazında allah diye biri varmış aklına geldikçe kitapyazarmış diye bir makale yazmışsın senin inandıgın allah vasfı nasıl bilmiyorum ama arkadaş benim ülkemde yaşayan etnik kökenli birisin ve benim inançlarıma saygılı olmayı biliceksin ögretmedilersede ögreneceksin bü ülke insanlarınında inançlarına saygılı ol senin gibi zihniyetli yazarlara ihtiyacımız yok senin bu yaptıgın alçakça haysiyetsizce davranışın yüzünden kamuoyuna bir özür desdur dilemeni bekliyoruz

(Nusret Gül)

*

SENİ ZELİL HERİF.... EVET O ALLAH(C.C.) EMREDER BİZ UYGULARIZ İTAAT EDER BOYUN EĞER SECDE EDERİZ. VE ONA SECDE ETTİKCE YÜKSELİRİZ...
KAFİRRR SENİİİ AZGIN KÖPEEEKK

(M. Fatih Tokgöz)

Siz Zaten Çarpılmışsınız Üstadım

Kızgınlığını vakarla ve ölçülü dille dile getirenler de oldu. Tüm tarafları tanımak açısından bunlardan da birkaç örnek vermekte yarar var.

Kendinizi çok fazla önemsiyorsunuz. Görünmediği için Tanrı'nın yokluğunu, kralın çıplaklığını haber veren ilk 'masum çocuk' siz değilsiniz. Bu 'zekâvete' sahip oldukça kalabalık bir grup var zaten. Ne yazık ki durum hiç de kralın sahtekâr terzileri meseli kadar basit değil. Ortada hassas bir denge içindeki evren ve akıl/irade sahibi canlılar var. Varlığın anlamı gibi sorunlar üzerine kafa yormak, bunları sarakaya almak [yerine] daha fazla zihinsel faaliyet gerektiren ve takdiri hak eden bir çaba olsa gerek. Ve 'herşey anlamsızdır' veya 'kral çıplaktır' yargısına bir çırpıda varabilmek ancak 'düşünmemekle' varılabilecek kestirme bir sonuç olabilir. Her kestirme sonuç doğru sonuç değildir. Sizin böyle bir zihinsel yapınız var. 'Saçma!' deyince hiçbir sey açıklanmış olmuyor. İnsanlar hayatı, ölümü, varlığı, yokluğu anlamlandırmaya çalışıyor ve siz bu çabaya saygı bile göstermiyorsunuz. Siz zaten çarpılmışsınız üstadım.

(Hamza Yusuf)

Haşa, 'varlığın anlamı üzerine kafa yoranları' sarakaya almak aklıma gelmez; onlara muhabbetim vardır. Belki tam tersine, yeterince kafa yormayıp hazır şablonlara kandıkları için onlara çıkışıyorum.

'Hayatı, ölümü, varlığı, yokluğu anlamlandırma' amacıyla yola çıkıp, insanlığın çocukluk çağından kalma birtakım hurafeleri cevap zannedenlerdir belki hedefim.

Kıral çıplak demek 'herşey anlamsız' demek değil ki? 'Anlamsız şeylerle vakit kaybetme, aklını başına al' çağrısı da olabilir pekala.

Dünyada dindar veya Müslüman olmadığı halde varlığın ve ahlakın anlamı üzerine kafa yoran milyonlarca insan var. Eskimiş bir ideolojinin dar kalıplarına kendini hapsettiğin için ne onların ne dediğini anlıyorsun, ne sen

kendini onlara anlatabiliyorsun desem, ‘çarpılmış’ olduğuma gene hükmedilir mi?

*

Bu da aşağı yukarı aynı görüşün daha yalın bir dille tekrarı:

Allahın varlığını ilkokuldaki öğrencilerden tutunda, bir çok yönüyle bunu kanıtlamış proflara kadar herkes kabul ediyorda siz hala düşünme yetinizi kullanıp allahın varlığını bile düşünmek istemiyorsunuz. Siz neden yaşadığınızı bilmiyorsunuz.

(isimsiz)

*

İslamı kastederek, İlkçağ Arap mitolojisi olarak nitelediğiniz kadim dini gelenek çizgisi en azından Yahudiliği ve Hıristiyanlığı da kapsıyor. Bu çizgi insanların çok eski zamanlardan beri kalben ve zihnen özümsediği pek köklü ve derin bir tercihini ifadesidir ve bu gün de bütün canlılığıyla yaşamaktadır. Bunu hafife alan belki sadece kendini kandırmış ve bir süre için tatmin etmiş olur, o kadar.

İleri geri bir kaç sözle desteksiz laf atmak ve istihfafa yeltenmek yerine keşke ciddi bir sorgulama yapsanız da o zaman bu konuda zihniyetiniz; ne kadar bilgisiz, önyargılı ve düşünce arızalarıyla malul bulunduğunuz iyice ortaya çıksa... Nasıl bir saplantı içinde bulunduğunuzu bir görsek ve tabii, göstersek... Aksi takdirde ciddiye alınmak ve muhatap tutulacak bir yazar olmak imkanını kendi kendinize kapatmış oluyorsunuz.

*

Daha çeşitli kanıtlarıyla beni Allah yoluna davet eden sayısız mektup geldi. Ama hayır, bu bölümü daha fazla uzatmaya gerek yok. Tartışmanın konusu Allah’a inanıp inanmamak değil ki? Hasbel kader veya hasbel tefekkür *inanmıyorsan*,

A) Bunu dile getirmeye hakkın var mı?

B) İstediğin herhangi bir dil ve üslupla dile getirmeye hakkın var mı? Ve,

C) Sevan Nişanyan adlı adamın – etnik kimliğinden VEYA yazar olarak konumundan ötürü – bunu dile getirmeye hakkı var mı?

Hepsi bu.

Kalbimizi Kırdın

Türkiye’de herkes cahil ve küfürbaz değil. Kızdığı zaman bile akılla, saygıyla, hatta sevgiyle yazabilen insanlar az değil.

Hadi itiraf edelim, dindarlar arasında bu beceriyi gösterebilenler diğer kamptakilere oranla biraz daha fazladır belki.

Bu bölümde olağanüstü bir içtenlikle yazılmış bir dizi ‘kırgınlık’ mektubu aktaracağım. İnsan olana bunların her birinin bin tane küfür ve tehditten daha etkili olacağını anlamak için alim olmaya gerek yok. Etkiliden de mühimi *inandırıcı:* kalıp sözler değil bunlar, her biri içten gelen bir hesaplaşma.

‘Üzüldüğünü’ ifade eden insanla tartışmak abestir, özür dilenir. Nitekim bu insanlara yazdığım cevaplarda sadece üzüntülerimi bildirdim, ardını pek eşelemedim.

Ama bu kitabın sayfaları içinde umarım biraz daha analitik düşünmeme izin vardır.

Sevgili Nişanyan,

Peşpeşe ve inatla kaleme aldığınız o iki zehirli yazıyla kaç yüreği kırdınız, kaç çift gözü kanattınız, demokrasi ve özgürlük yolunda tüm farklılıkları geride bırakarak samimiyet ve gururla sokakta ellerinde Taraf gazetesiyle dolaşan kaç ‘inanmış’ gencin içine bir kor düşürdünüz ki sormayın..

Ben bir inanmış olarak, inanmış babama karşı defalarca ‘Taraf’ı anlattım.. Bizden farklı düşünenlerle, inananlarla ve inanmayanlarla ortak iyiliğimiz için bir araya gelmemiz gerektiğini, ve aslında inandığımız şeyin de tam olarak bunu istediğini anlatmaya çalıştım.

Farklı düşünen ve farklı olanı söylemek isteyenlerin yanında büyük bir coşkuyla yer alırken, bu farklı birlikteliğe darbe indermeye çalışanların karşısına dikildik. Sokaklara çıktık, ne görünüş, ne inanış ne de dünyayı

kavrama noktasında en ufak bir ortak noktamız olmayan insanlarla yanyana aynı şeyler için bağırdık. Evet biz bunu yapabildik, ve ben kendi adıma söylemeliyim ki, bu değişimimde bir gazetenin etkisi yadsınamaz derecede büyük oldu.

Çok defa kutsallarıma karşı kendimi savunmak durumuna düştüm. Hiç bir zaman hiddetlenmedim. Çünkü dedim ya, farklı düşüncelere alıştım, hatta onlarla karşı karşıya gelmekten kendimi alamaz oldum. Ama insan hakarete karşı kendini savunamaz ki, kendisine küfür edene ilmi bir disiplinle nasıl cevap verebilir. Ancak sükut eder yahut aynıyla mukabele.

Babam elinde Vakit gazetesiyle geldi, 'bak' dedi 'seninkiler ne yapmış'. Başımı öne eğdim. Bu sefer kendimi, Taraf'ı, babama karşı nasıl savunacaktım. Belki inanmayacaksınız ama, birleşmeye çalışan iki bloğun arasındaki en büyük çatırdıyı kopardınız. Hiçbir Kemalistin, ırkçının yapamadığını siz becerdiniz. Binlerce inanmış genci nasıl bir ikileme soktunuz bir bilseniz.

Beraber başarabileceğimize olan inancımızı sarstınız.

Bugünki yazınızda ise [26 Eylül Elbiseloji yazısı], bütün bu yaptıklarınızı bir çocuk masumiyetinin arkasına saklamaya çalıştınız. İnanın bana ufacık bir özür, herşeyi değiştirir. Nasıl da sarılırız tekrar birbirimize. Gözlerimiz yaşlı, bir anda soğuduğumuz gazetemize ve sonuna kadar benimsediğimiz davasına nasıl da sarılırız yeniden.Siz, bizlerin allahına inanmadığınızı yüzbinlerce kere tekrar edebilirsiniz. Ama bu hakaret, kindarlık niye? Birbirimize böylesine kin dolu ifadelerle yaklaşırsak sonumuz ne olur bizim?

Kelimeleri bulundukları düzlemde eriterek bizleri o muhteşem derinliğe çektiğiniz o ufak ama şirin köşenizde, nasıl oldu da Allahımıza hakaret edip bizlerle böylesine alay edebildiniz? Neden bu ihtiyacı böylesine ihtirasla duydunuz? Hangi iyiliğe hizmet etti bu?

Sizden tek bekleyeceğim bu olduğu için soruyorum, bari hangi iyiliğe hizmet ettiğinizi söyleyin.

Saygılarımla..

Yorumlar:

- Münazara değil duygu platformunda yazılmış. İçinde bir çığlık var. Tüm kırgınlığa, şaşkınlığa rağmen 'gel barışalım' çağrısıyla bitiyor.

- Püf noktası sanırım şu: 'Babama karşı beni mahcup ettin.' Yani: Muhafazakâr çoğunluğa karşı beni savunamayacağım bir pozisyona düşürdün. Boynumu büktün. Ait olduğum kütleyi farklı bir yere çekmeye (ya da en azından: benim farklı duruşumu onlara kabul ettirmeye) çalışıyordum; beni zor durumda bıraktın.

- Peki o farklı duruşu GERÇEKTEN içine sindirdiysen babanın tepkisi seni bu kadar üzer miydi? '*Farklı düşünen ve farklı olanı söylemek isteyenlerin yanında*' yer alabildiğinden hakikaten emin misin? '*Ne inanış ne de dünyayı kavrama noktasında en ufak bir ortak noktamız olmayan insanlarla*' nereye kadar yan yana durabiliyorsun? Yoksa içindeki kararsızlığı hoyratça deprettiğim için mi kızıyorsun bana?

- Yazılarım 'zehirli' evet. Ama kin? hakaret? küfür?

Birinin inandığı bir şeyden alaycı bir dille bahsetmek hakaret midir? Misal, akşam yemekte börek olduğuna inanıyorsun, ben de öyle olmadığını biliyorum. 'Hee tabii, hem de ballı bademli' desem hakaret midir? Önemsediğin bir şey olsun: Galatasaray'a inanıyorsan 'Oğlum sizin takım 6 gol yiyecek haberin yok' desem hakaret midir? Peki, kutsal saydığın bir şey olsun: 'Senin şanlı ordun cinayet şebekesi olmuş,' yahut 'Kurtuluş Savaşı'nda İngiltere'yi nah yendiler' desem, muhatabıma karşı düşmanca hisler içinde olduğum sonucu çıkar mı?

Kızarsın belki, hakkındır; ama hakaret ve küfür saymanda bir gariplik yok mu? Ayrıca senin böreğe, Galatasaray'a veya Kurtuluş Savaşı'na olan inancınla dalga geçmek istesem bunu illa ciddi bir dille yapmamı ve her iddiamı ayet ve sure zikrederek kanıtlamamı benden bekler misin?

Üstadım evvela size duyduğum saygıdan bahisle başlamak isterim yazıma... gerçekten engin olduğunu düşündüğüm birikiminiz ve hayat tecrübenizi yer yer imrenerek yer yer kıskanarak okuyorum...

dil üzerine olan uzmanlığınızın yanısıra hayata dair her konuda kalemini yetkin bir şekilde oynatabilen nadir insanlardan olduğunuzu düşünüyorum...

sansür başlıklı taraftaki yazınızın son paragrafına kadar size dair olumlu düşüncelerimin üzerine bi kaç tane daha koymuşken.. gerçekten sizin kaleminizden çıkabileceğine inanmadığım bölümü okuyunca ciddi manada şaşırdım ve üzüldüm...

inançlara saygıyı savunmanın şiarınızdan olduğunu düşünmekte iken o yazı da neyin nesiydi?...

inanmadığınızı söylemenizin yolu bu mu olmalıydı?..

bu toplumda inanmadığınızı da rahat bir şekilde söyleyebileceğinize inanıyorum...

Mesela Ahmet Altan bunu çok şık ve çok insani bir şekilde yapabilmekte...

sizden bir özür bekliyorum... kalbi kırılan her mümin adına... tarafın tarafsızlığına inanmış her okur adına... size duyduğum engin samimi duygular adına.... sevgi, muhabbet, hoşgörü adına....

(Mustafa Sarper)

Bir ufacık düzeltme sadece:

‘İnançlara saygıyı’ ben savunmadım. Savunmam da.

‘İnsana saygıyı’ savunurum. Bunun doğal ve mantıki uzantısı olarak, özgürlüğü savunurum. İstediğine inanma ve istediğin gibi olma özgürlüğünü savunurum. Hata yapma özgürlüğünü savunurum. Saçmalama özgürlüğünü savunurum. Bunu kısmaya çalışan kim olursa olsun karşı

çıkarım. Eğer devletse, meşruiyetini kaybetmiş bir şer örgütü olduğuna düşünürüm.

Ama batıl inanca, yanlış düşünceye neden saygı duyayım ki? Yanlışla mücadeleyi yalnız hak değil, ödev bilirim. Öbür türlüsünü sorumsuzluk ve korkaklık ve bencillik sayarım. Cahili irşad etmek görevlerin en yücesidir. Bu hem ONLARIN iyiliği için böyle, hem KENDİ vicdanımın sükûneti açısından.

İrşad yalnız tatlı tatlı anlatmak değildir: bazen dalga geçmek, bazen gürlemek, bazen alttan alıp hak vermek gerekir. Kimi zaman da öyle bir laf sokarsın ki hayat boyu muhatabının aklından çıkmaz, beynine çivi gibi çakılır kalır. İnsanların canını yakmak kötüdür, evet. Ama cahil kalmalarına izin vermek daha mı az kötüdür?

*

Yazılarımı ilgiyle izleyen ve internet üzerinden yaygınlaştırılmasına yardımcı olan birinden:

Geçenlerde yazdığınız ‘Sansür’ başlıklı yazının sonunda ‘dinin elestirilemezliğini’ni eleştirdiğiniz bir bolum vardı. Herhalde oradaki cumlelerle ilgili seviyeli ve seviyesiz tepkilerle karşılaşmışsınızdır.
İşin tuhaf yanı, yakın tarih konusunda çok sayıda insana *Yanlış Cumhuriyet*'i ve yazılarınızı referans verdiğim için o cümleler üzerine bana bile, ‘Ne diyorsun bu ifadelere?’ diye soranlar oldu. Tabii, seviyeli tepkilerdi bunlar. Mesela bir tanesi, ‘Büyük hayal kırıklığına uğradım’ diyordu.
İşte bu konu ile ilgili birkaç düşüncemi paylaşmak istiyorum sizinle.

1
Öyle tahmin ediyorum ki, Türkiye'de İslami kesim içerisinde yer alan azımsanmayacak sayıda insan, onyıllardır sillesini yemekte oldukları Cumhuriyet hakkında yazdığınız, farklı bir perspektif geliştiren, bilgi yüklü yazıları son derece ilgi uyandırıcı buluyor. Hatta kişisel gözlemlerime dayanarak şunu da söyleyebilirim ki, çoğunluğu itibariyle yakın tarihi iyi derecede bilmeyen ve daha da kötüsü, bildiklerini farklı bir bakışla

değerlendirebilmekten aciz olan bu insanlar, bu özellikleri nedeniyle Sevan Nişanyan'ı kendi sesleri olarak dahi görmeye başlamışlardı. Bu nedenle sözünü ettiğim cümlelerinizin özellikle bu gruba giren insanlar için 'büyük bir hayal kırıklığı' doğurmuş olmasını anlayabiliyorum. Yani bir gün önce, 'Bu adam benim derdimi kendim anlatamayacağım kadar ustalıkla anlatıyor' diyen biri, ertesi gün kendi sesi olarak görmeye başladığı bu kişiden, Kemalistlerden duymaya alışkın olduğu türde ifadeler duyunca ister istemez hayal kırıklığına uğruyor.

2
Şu da var ki, İslami kesim 'Ahmet Altan ateizmi'ni daha kabul edilebilir buluyor. Yani hem inanamadığı Tanrı'ya sevgi ve saygı ile yaklaşacak, hem de bu ateizmi mutlak kılmayarak bir açık kapı bırakacak... Haliyle bu da Sevan Nişanyan yaklaşımına ve üslubuna epey uzak.

3
Size pek çok terbiyesizce tepki gelmistir muhakkak. Ama yine de, bugün itibariyle İslami kesimin kendi inançlarının sorgulanmasına zannedilenden çok daha alışkın olduğunu düşünüyorum. Çünkü ilkokul öğretmenlerinden, televizyonda gördükleri Kemalistlere dek pek çok kimsenin İslamiyet ya da İslami ögeler hakkında söyledikleri sözleri dinleye dinleye büyüdü hepsi. Yani kulakları alışkın bu tür cümlelere. Bu nedenle Türkiye'de İslami kesimin asıl tepki gösterdiği şeyin ateizm ya da laiklik değil, inançlarının alaya alınması olduğunu zannediyorum. 'Peri masalı ayarında saçmalıklara inanan kalabalık bir güruh' olarak nitelendirildiklerini düşünmek doğal olarak insanları incitiyor olmalı.

4
Ben kendi adima Kelimebaz'ın son cümlelerine serpiştirilen siyasi, dini ya da felsefi eleştiri ya da aforizmaları son derece eğlendirici buluyorum. Hatta 'Keşke Sevan Nişanyan sadece siyasi yazılar yazsa' diyen biri olarak Kelimebaz'ı en çok söz konusu kısımlar için okuduğumu da söyleyebilirim. Zira bu ifadeler ya (1) güldürmemesi imkansız olan bir muziplik, ya (2) zeka dolu bir iğneleme, ya da (3) 'işin bu yönünü de düşünmüş müydünüz?' dercesine yapılan bir 'thought-provocation' içeriyor.
Ama açıkcası 'Allah diye biri varmış' ayarındaki cümlelerden ben de pek hazzetmedim. Ancak tabii bunu 'Söz konusu olan din olduğu için elestiri

yapılamaz' gibi bir düşünceyle söylemiyorum. Sadece bu türden ifadeler yukarıdaki üç kategoriye de girmiyor demek istiyorum. Hani bloggunuza gelen Kemalist yorumlar için 'zekâ ve incelikle laf soksa da yayınlarım' demiştiniz ya bir kere? Bu da belki biraz o hesap... Yani aynı düşünceyi ifade adına daha farklı cümleler seçmeniz hemen daha uygun olurdu, hem de sizi seven inançlı insanları incitmemiş oldurdunuz demek istiyorum.

(Serdar Kaya)

Son derece aklı başında bir tepki. Mektubu yazanla daha önce sadece gıyaben tanışıyorduk. Bu mektuptan sonra buluşup beraber seyahat etmeye karar verdik.

Bir siyasi, bir insani, iki itirazı var.

İlki şu: Politik açıdan yaptığın şey yanlıştır. Seni seven ve destekleyen insanları teptin.

Bunda tamamen haklı. Doğru söze ne denir?

Haklı olmasına haklı, ama içimi kurcalayan soru şu. İnsan kalabalıkla beraber özgür olabilir mi? Seni seven insanlar bir süre sonra sakın senin zindancın olmasınlar? Sevgi bağlarıyla seni esir almasınlar?

Dili olmayanların dili olmak onur verici bir paye şüphesiz. Bakalım bunun manevi yükünü taşımaya hazır mıyım?
Bir sonraki bölümde tanışacağımız Jaklin Hanımın bana yüklediği yükten daha hafif değil bu yük. 'Bana ne kardeşim emekçi Ermenilerden' deme hakkım var mı? 'Bana ne kardeşim dilsiz antikemalistlerden' deme hakkım var mı? Yoktur belki. Oysa ben hayatım boyunca yalnız kurt olmaya alışmışım. Öyle olmayı ben mi seçmişim bilmem, ama öyle kendimi daha rahat hissetmişim.

Ne güzeldir sisli dağlarda kimseye hesap vermeden serbestçe dolaşmak!

İkincisi ve asıl püf noktası üç numaralı paragraf. 'İslami kesimin kendi inançlarının sorgulanmasına zannedilenden çok daha alışkın olduğunu

düşünüyorum... Yani kulakları alışkın bu tür cümlelere.’

Acaba?

Sakın bütün mesele burada yatıyor olmasın?

Belki de o sözleri kanıksadıkları için artık duymuyorlardır. Ucuz bir vatanmillet ve modernite edebiyatına bulaştırılmış yarım ağızlı rejim anti-İslamizmine kulaklarını tıkamayı öğrenmişlerdir.

Belki de onları rahatsız eden şey dilimin taze ve tavizsiz olmasıdır? Paslanmış kulakların duyar olması için hazır kalıpların dışında konuşmak gerekiyordur?

Kulak asmamayı öğrendikleri sözleri bildik üslupta tekrar etmenin ne faydası var?

Eminim Muhammed’den önce de Mekke’de Lat, Menat ve Uzza’yı ‘kabul edilebilir’ bir dille tahkir ve tezyif edenler vardı. Ama söylenen sözü insanların DUYMASI için elde balta Kâbe’nin kapısına dayanmak gerekti.

Yoksa ilahlığına inanmadığın – dolayısıyla kimseye zarar verme ihtimalini görmediğin – bir putu neden kırasın? Müzeye kaldırırsın yeter.

*

Son birkaç yazıda geçen düşünceleri daha naiv, daha yalın bir dille anlatan bir başkası:

Sayın Sevan Nişanyan (abi)...

Önce kendimi tanıtayım,

Adım Hüseyin, 22 yaşındayim, bir müslüman babanın müslüman bir çocuğuyum.

Belki bu ilk satırı okuduktan sonra, e-mailinizi siler, veya küfüre tabii tutulacağınızı sanarsınız.

Öncelikle sunu belirteyim, ben size bir defa İnsan olduğunuzdan dolayı küfür veya tehdit etmem.

Belki merak etmişsinizdir, neden size e-mail yazıyorum diye.

Merakınızı gidereyim.

21.09.09 tarihinde Taraf gazetesinde yazmış olduğunuz 'Sansür' makalesine rastladım. (...)

İnanın, Allah´a inanan biri olarak, bu satırlara çok üzüldüm. Hem kendim adına, hem de sizin adınıza.

Ve bu üzüntümü dile getirmek içindir ki, böyle bir açıklamaya kendimi mecbur kıldım, inanın yoksa gönlüm rahat durmazdı.

Özgürlük bence çok güzel bir seydir sevan abi. Prangalardan kurtuluşu simgeler, fikir dayatmasını engeller.

Yanlız bir insanin özgürlüğü, diğer bir insanın özgürlüğünü kısıtladığı zaman, o özgürlük özgürlük olmaktan çıkmıştır aslında.

Ben Allahı çok seviyorum sevan abi. Ve inanıyorum ki, Allah hiçbir zaman benim kötülüğümü istemez. Allah benim zararda olmamı istemez. Allahın bana verdiğini eger kullanma kılavuzu gereğince kullanmazsam, o zaman o şey benim zararıma olur. Bunun sorumlusu da benim 'egom' olur.

Söyle düşünün...

Biz ikimiz arkadaşız, ve sohbet ediyoruz. Benim arkadaşım olan, ama o anda yanımızda olmayan biri üzerinde konuşuyoruz. Hatta kendisiyle dalga geçiyoruz...

Ben o zaman size derim, ‘ya sevan abi, neden öyle konuşuyorsun, arkadaşımla tanış, başkalarının onun hakkında ne dediğini bil, ama kendin onunla tanış ve onunla arkadaşlık et bir süre... ki onu tanıyasın. Eğer diğerlerinin dedikleri gibi kötü biriyse, o zaman arkadaşlığını kes onunla... kaybedecek hiç bir şeyin yok sevan abi’ derim.

Yani kısacası Sevan abi, başkalarının Allah hakkında ne dediğini bilin, bu sizin doğal hakkınızdır, özgürlügünüzdür. Ama isterseniz Allahı bir tanıyın.... Allaha sorun... Allah, sen kimsin... herkes seni konuşuyor... sen kendini anlat bakiyim bi. Kimmiş neymiş ne yaparmış...

İnsan tanimadığının düşmanı olurmuş sevan abi.

Müslümanlar alınırmış demişsiniz. Haklısınız alınıyorlar sevan abi.. Ama bu, size karşı linç kampanyası başlatmamız anlamına gelmez, kesinlikle...!!!

Müslümanların, sizin Allah hakkında söylediklerine alınması da aslında bir nevi özgürlük değil midir? Asıl, bu yazı hakkında fikir belirtemeseler, özgürlükleri ellerinden alınmış olmaz mıydı?

Allah’a emanet olun Sevan abi :-))

(Hüseyin Şahin)

Yok, Hüseyin’e itiraz etmeyeceğim. Güzel söylemiş.

Hüseyin’in arkadaşına ‘düşman’ değilim, onu bilsin yeter. Yalnızca Hüseyin’in kendi arkadaşını tanımayanlara karşı da – bugün olduğundan çok daha fazla – saygı göstermesi gerektiğini söylüyorum. Belki onların da bildiği bir şey vardır, olamaz mı?

Bir de, kimsenin alınma veya fikir bildirme özgürlüğünü elinden aldığımı tahmin etmiyorum. Haddim olmaz.

Sansür başlıklı makalenizi okudum. Bir takım tespitlerinize katılmakla birlikte, ‘dini inançları sorgulayabilme özgürlüğü’ konusunu vurgulamaya

çalışırken kullandığınız üslubu yakışıksız bulduğumu ve bu konuda inananlardan özür dilemeniz gerektiğini ifade etmek isterim.

‘Neymiş? Allah diye biri varmış, canı sıkıldıkça kitap yazarmış ama artık yazmamaya karar vermiş, pırpır kanatlı ulaklarla birtakım hazretlere mesaj iletirmiş, o hazretlere dil uzatan maazallah çarpılırmış. Bu hikâyelere istemesen inanma diyorlar, tamam, ama inanmadığını açık açık söylemen caiz değildir. Nedenmiş? Müslümanlar alınırmış!’

Sizce bu ifadelerde bir aşağılama ve alaya alma yok mudur? Sanırım yaşadığınız toplumun kültürünü ve nelere neden tepki verebileceğini bilmiyorsunuz. İnanan bir kimse için Tanrı kutsaldır ve O'ndan, bir varmış bir yokmuş gibi masalda geçen bir kahramandan söz eder gibi söz edilmez. Tanrı'nın canı sıkılmaz ve kararları değişmez. Antropomorfizm içeren bu türden ifadelere bir müslüman alınır.

Bir inancın yanlış ve mantıksız ve hatta saçma olduğunu söylemek bir şeydir, söz konusu inancın yanlış ve mantıksız olmasını alay konusu yapıp, buna inananları küçümsemek ve aşağılamak başka bir şeydir. Sizin yaptığınız ikincisi. Kaldı ki, kitapçıları gezerseniz, İslam aleyhine yazılmış, ateizm propagandası yapan pek çok kitaba rastlayabilirsiniz. (En popüler örnek Dawkins'in Tanrı Yanılgısı) Bunların nicelik ve nitelik olarak yetersizliği kanımca pek de sansür uygulanıyor olmasından değil, ülkemizde takdir edeceğiniz gibi entellektüel bir birikimin olmayışı ve teizmle çarpışacak kalibrede aydınların olmayışıdır.

Bir müslüman olarak, inanmayanların inanmadıklarını söylemelerinden asla alınmam. Bilakis memnun olurum. Dürüstlük her zaman iyidir öyle değil mi? Hem inanmayan o kimsenin şüphelerini giderme ve onu doğru yola iletme fırsatı bulabilirim.

‘İnanan bir kimse için Tanrı’dan ... masal kahramanından söz eder gibi söz edilmez.’ Peki ya inanmayan kimse için?

- *‘Tanrı’nın canı sıkılmaz.’* Oysa Kuran’ın hemen her sayfasında Allah’ın müşriklere, münkirlere, münafıklara, laf dinlemeyenlere, yanlış düşünenlere karşı olan gazabından söz edildiğini sanıyorum. Öfke duyabiliyorsa canı

neden sıkılmasın? Kendi yarattığı insanı ebedi azaba mahkûm eden bir öfkeli Tanrı, antropomorfik özelliklerden nasıl yoksun sayılsın?

- *‘Kararları değişmez.’* Ama ‘karar vermek’ esasen fikrini değiştirmek demek değil midir? Daha önce karar vermemişken şimdi bir yargıya varıyorsun. Karar veren, yargılayan ve suçlayan bir Tanrı, BU dünyada yaşayan antropomorfik bir Tanrı değil midir? Sevişen ve savaşan Yunan tanrılarından farkı nereye kadardır?

- Dawkins’in kitabını okudum. Yer yer cesur ve ilginç buldum, ama sonlara doğru sıkılıp elimden bıraktım. Bana yüzeysel geldi. Voltaire’i tercih ederim. Gibbon’ın *Roma İmparatorluğu’nun Gerileyiş ve Çöküş*’ü sanırım hayatta beni en çok etkilemiş olan kitapların başında gelir. Birinci cilt 15. bölümdeki Hıristiyanlık eleştirisi kadar kahredici bir başka metin okuduğumu sanmıyorum. Yayım tarihi 1776’dır.

*

Gerisi tekrar. Üslup çeşitliliği açısından birkaç tanesini aktarayım.

Yanlış Cumhuriyet kitabınızı beğenerek okuyan ve "Türkiye Aldı Başını Gidiyor" başlıklı sohbetinizin olduğu gazeteyi hala saklayan biri olarak "Sansür" başlıklı yazınızda Alemlerin rabbi Allah ve gösterdiği yaşama biçimi İslam ile ilgili çirkin, yakışıksız yorumlarınız beni son derece rencide etti. Keşke bu sapkın düşünceleriniz sizde kalsaydı. Herhangi bir milliyeti seçmemiz bizim tercihimize bağlı değil ama yaşama biçimi ve inancı (din) seçmemiz tamamen bizim iradamize bırakılmış. Allah yaşama biçimi seçmede bizleri serbest bırakmış ama razı olduğu yaşama biçimini de bildirmiş. O sebeble Ermeni olmanız kesinlikle olumsuzladığım bir durum değil. (Çünkü takva sahibi bir ermeni Allah'a karşı sorumsuz olan bir başka milliyettekinden üstündür peygamberlerimizin sonuncusunun söylediği ve de Kur'an'da belirtildiği gibi.)

Sizin gibi "çaplı"bir insandan böylesi ilkel seviyede bir yazı ortaya çıkmasıdır beni hayal kırıklığına uğratan yoksa elbetteki Yaratıcını(mız)a iman edip etmemekte Allah sizi de herkes gibi özgür bırakmıştır.

Buna rağmen sizin "düşünce namusuna" sahip bir yazar olduğunuz konusundaki fikrim değişmiş değil. Ayrıca bu çirkin yakıştırmalarınızın ne Allah'a ne de islam'a zarar veremeyeceği düşüncesiyle Allah'tan kalbinizi İslam'a açmasını diliyorum.

*

Son sözümü en başta söyleyeyim: Taraf'tan ve Sevan Nişanyan'dan bu konuda samimi bir özür bekliyoruz. Sevan Nişanyan son yazılarıyla büyük ayıp etmiş, kendisi kadar bizi de dostlarımıza mahçup etmiştir, gerçekten de zor ve sıkıntılı bir durumda bırakmıştır.

Sayın Nişanyan'ın yaklaşımı doğrularla yanlışları bir arada barındırıyor. Mesele inanıp-inanmama meselesi değil. Elbette bir Müslüman olarak herkesin iman etmesini temenni ederim ama bu nihayetinde bir tercihtir, Nişanyan da inanmama hakkını kullanabilir, bunu açık açık söylemesi de caizdir! Bu konuda bizim alınganlığımız üslup noktasında depreşir!

Sevan Nişanyan'ın sansür-özgürlük yaklaşımı, şayet yazılarındaki ifadelerle istediği gibi ölçüsüzce yazmasına karşı sessizce tahammül ise ve bu topraklara özgürlüğün gelmesi de bu had bilmezliğe endekslendiyse, gerçekten vahim bir hata yapıyor demektir!

İnanç, bilimin konusu değildir, bu konuda kendisine Allah'ın varlığını ispat etmek için uzun deliller getirmeyi de gereksiz görüyorum; Allah bile Kur'an'da varlığının delilleri olarak doğadaki muhteşem nizama işaret etmeyi yeterli görmüş, gerisi ise dediğim gibi iman ve inkar arasında bir tercih.

Sevan Nişanyan, yaşadığı coğrafyadaki Allah'a iman eden insanların hassasiyetlerini, yücelik atfettiği değerlerini kabul etmeyebilir ama bu ona dil uzatma hakkını, hakaretamiz olarak addedilecek ifadeleri pervasızca kullanma imkanı sağlar mı?

Özgürlük konusunda samimiyet testine mi tutulacağız yine? Sayın Nişanyan'a ‘tabi, Allah'tan dilediğiniz gibi bahsedin, bu da sizin

özgürlüğünüz’ deyince mi gelmiş olacak bu topraklara özgürlük? Sınır bu mu? Kıstas bu mu? Ne yazık...

Şayet bu topraklarda bir arada, ayrımcılık ve ötekileştirme olmadan özgürce yaşamanın bir yolunu arıyorsak, sanırım bu noktada birbirimizin hassasiyetlerini, alınganlıklarını gözetmek, nezaketen de olsa hürmet göstermek çok mu zor?

Taraf'ı büyük bir Müslüman kitle okuyor, bilmem farkında mı? Nişanyan bu yazısıyla kendisini zora soktuğu gibi, Taraf okuyan geniş okur kitlesine karşı da itici bir tavır aldığını görmelidir.

Uzun soluklu olsun diye insanlara tavsiye ettiğimiz, birçok konuda ayrı fikirlere sahip olduğumuz halde desteklemeyi önemli gördüğümüz Taraf'ın bu konuda okurlarına karşı bu konuda hiçbir sorumluluğu yokmuş gibi davranması da üzücü.

Nihayetinde ben bir Müslüman olarak, siz inanmasınız da, harcadığım her kuruşun hesabını din günü Allah'a vereceğime inanıyorum ve bu saatten sonra gönül huzuruyla nasıl Taraf alacağım?

Ya da zaten zar zor almaya, okumuya teşvik ettiğimiz arkadaşlarımıza bu durumu nasıl izah edeceğim?

Taraf'tan ve Sevan Nişanyan'dan bu konuda samimi bir özür bekliyoruz.

(Beytullah Önce)

*

Sansür yazınızın son cümlelerine alındım ve kırıldım. Eleştiriden ziyade, bir alay edilme, sarakaya alınma kokusu aldım.

Sizi anlıyorum. İnanmayabilirsiniz. Hatta, bu halkın inandıkları sizlere komik bile gelebilir. Unutmayın ki bu halk bu değerlere inanarak, bağlı kalarak 600 sene ömürlü bir devleti yönetti. Tebaası ile bu değerler nedeni ile barışık yaşadı.

Sizi anlayabiliyorum. Ama lütfen biraz yavaş... Çok fazla hızlı gidiyor olabilir misiniz diye sorma lüzumunu hissettim.

Saygılarımla...
(Dr. BD)

*

Yazılarınızı severek okuyordum. Birden kutsal değerlere saldırmak da nereden çıktı? İnananları rencide edince, başın göğe mi erecek. Ne yapacaksın sen, inanan inanıyor. Varsa vardır, yoksa yoktur. Benim Allah inancım seni niye geriyor ki?

Yazınız beni derinden üzdü. Ne gerek var ki böyle yazılara?

(Dipl. Ing. SH)

*

Güzel bir ilişkimiz vardı Sevan bey, siz yazardınız ben okurdum, hatta alıntılardım sizden. Şimdi birkaç çapulcuya kızıp ortalığı toza dumana katmaya ne gerek vardı?

ben sizin gibi tanınan bir yazar değilim,hatta yazar bile değilim. Buna rağmen üç beş kelam yazdım. Kendi halimde inandığım gibi yaşadığım için hayata adımı attığım anda yaftalandım. Taraf okudum kafirleri dost edinmiş oldum. Demokrat oldum mürted oldum, neredeyse kellem gidiyordu. Başımı örttüm şeriatçı, gerici, yobaz oldum. küyerel'de yazdım marksist solcu oldum. Genç Siviller'i sevdim liboş oldum. Irkçı Darwin'e salt ırkçı olduğu için söylendim dogmacı oldum. İnandığımı özel hayatımda pratiğe döktüm din istismarcısı oldum. Taş atan çocukları savundum bölücü,kürtçü oldum. Hrant kardeşimsin dedim vatan haini oldum... kısa hayatımda mail adresime gelen hakaretlere adıma açılmış sahte mail hesaplarının yıpratıcılığı da eklendi. Kızdım, üzüldüm, öfkelendim ama bu denli kantarın topuzunu kaçırmadım. Kimsenin kutsalına da ulu orta girmedim. Anlıyorum biri hak etmediğiniz bir tonda basmış damarınıza ama keşke o

birilerini çoğullarmış gibi görüp sap saman yakmasaydınız köprüleri. Keşke bölme gelişmeseydi iletişimimiz. Yakıştıramadım size, ya sizin perdeden girse Allah'a inananlar cevaba?

(CB)

*

(...) Bilirsiniz ki "akılsız insan her düşündüğünü söyler, akıllı insan ise her söylediğini düşünür." İnsanın beli belki yüz kiloyu taşır fakat göz bebeği bir toz parçasını kaldıramaz. Bu gibi incelikleri şüphesiz siz de bilirsiniz, fakat ben sizi seven gerçek bir dostunuz olduğum için tekrar bir hatırlatayım dedim. Saygılarımı sunar faydalı ve bilgilendirici yazılarınızın devamını dilerim.

(Yusuf Ziya Aktürk)

*

Merhaba Sevan bey, sizleri saygıyla selamlıyorum. Sana Muğla Ortaca'dan yazıyorum. Yaklaşık dört aydan bu yana Taraf gazetesi okuruyum. Aynı zamanda sahici ve dürüst müslüman olmaya namzed bir kişi olmaya çalışıyorum. Gazetenizi almaya iten önemli faktörleri sıralamaya bilmem gerek var mıdır?

Gazeteniz Taraf'ı almama neden diğerlerinden ayıran sahici, dürüst, eğilip bükülmeyen, konjonktüre göre pozisyon almayan, devletten ve hükümetten beslenmeyen, derin yerlerden emir komuta yoluyla çılimıyan, genelkurmay'dan talimatlı manşet atmıyan, herkesin diline, ırkına, dinine, inançlarına son derece saygı duyan, ülkemizde ki eşitsizliklere tahammül etmeyen bir gazete olmasından dolayıdır. Gerek Ahmet altan, gerek seni, gerekse diğer yazarları okuyorum ve kendimi anlattığımı düşündüğüm bir gazeteyi aldığımı düşünüyorum.

Gelelim asıl meseleye:

21 Eylül günü yazmış olduğunuz Sansür başlıklı makalenizde ki kullandığınız uslup gerçekten gazetenin uymuş/uygun gördüğü usluba yakışmadığını söylemek istiyorum. Bu ülkede hiç de azımsanmıyacak çoklukta müslümanların yaşadığını, müslümanların manifesto olarak kabul edip içindeki ilkeleri kendilerine rehber edindikleri bir kitabı 'Arapların mitoloji kitabı' diye yaftalamanız biz müslümanları, hem de para vererek aldıkları bir gazetede okumaları kelimenin tam anlamıyla yaralamış ve çok üzmüştür. Sen öyle düşünebilirsin, eleştirebilirsin, ama ironi yaparak, alay ederek, tahkir ve tezyif ederek bu okurlarınızı incitmemeliydiniz.

Umarım bir okurunuz olarak benim gibi müslüman okurlarınızı kırdığınızın farkına vararak bir özür dilemeniz saygınlığınız ve erdemli bir yazara yakıştıran davranış olarak görmeyi arzuladığımızı zat-ı alinize bildirmek isterim.

(Muhammed Ünal)

Belki de her söyledikleri doğrudur, bilemem.

Ama sanki yumuşak bir yastıkla beni boğmaya çalışıyorlar gibi hissettim desem acaba ne demek istediğim anlaşılır mı?

Ayrı Bir Cepheden: Özgürlük Bize Lüks

Bir de işin bu yönü var. Çoğu zaman ihmal ettiğim, unutmaya çalıştığım bir yön.

Daha onyedi yaşımdayken bu yüzden Kınalı Adadan nefret ettim, bırakıp kaçmaya çalıştım. On sene yurt dışında kendimi unuttum ve unutturduğumu sandım. Ama öyle çıkmaz bir mürekkep ki bu, hayatının sonuna kadar taşımaya mahkûmsun.

İyi günler sayın Nişanyan, yazılarınızı ilgiyle izliyorum, bazı cesur çıkışlarınızı takdir ediyorum, ancak bu tutumlarınız nedeniyle biz emekçi kendi halinde yaşayan Ermeniler zor durumda kalıyoruz. 21 Eylül yazınızda müslümanlığa sataşmanıza ne gerek vardı? size ne kattı? gereksiz yere biz ermeniler yine hakaretlere maruz kaldık. Biz sizin gibi canımız sıkıldığında Amerikaya gitmek lüksüne sahip değiliz, eminim yeni bir kırım olsa siz paçayı kurtarır, biz güme gideriz... Hrant Dink öldürüldü, çünkü o sizin gibi nüfuzlu bir aileden gelmiyordu ve muhtemelen sizin sahip olduğunuz bağlantılara sahip değildi...

Lütfen bu kadar benmerkezci ve grandiyöz olmayın... (hep böyle olmuşsunuz değişecek haliniz yok, ama bir umut yazıyorum işte)...

Ayrıca tüm dinlere karşı saygılı olmanızı ben kendi adıma bekliyorum...

(Dr. Kristin Oskanyan)

'Canım sıkıldığında Amerika'ya gitme lüksüm' olduğunu Kristin Hanım nereden çıkarmış, 'nüfuzlu bir ailem' olduğunu neden düşünmüş, onları çıkartamadım gerçi. Çocuklarım dışında Türkiye'de ailem yok. Amerika'ya da yirmi yılın sonunda bir kere turist vizesi için başvurdum, evrakım eksik diye vermediler.

Oh, Canıma Değsin!

Tahmin ettiğimden çok daha fazla insan (yaklaşık yüz kişi) bana yazıp Sansür ve Elbiseloji başlıklı yazılarıma dair destek ve dayanışma duygularını bildirdi. Tanımadığım pek çok kişi internetteki tartışmalarda beni canla başla savundu.

Eş dost zümresinden olup, fikirlerimi paylaşmasa da hayata genel bakışımı ve kültürel referanslarımı paylaşan insanların hemen hepsi, uzun uzadıya laf söylemeye hiç gerek kalmadan söylediğim sözü anladılar ve hak verdiler.

Bana yazanların ana fikirleri şunlar:
1. Çok insan senin gibi düşünüyor.
2. Ama ifade etmekten korkuyor.
3. Cesaretine bravo.
4. Baskıya uğrasan da yılma, bizi hayal kırıklığına uğratma.
5. Kendine dikkat et.

Böyle yazanların çoğunun yazılarımı sürekli okuyan, dolayısıyla anti-milliyetçi, anti-Kemalist tavrımı az veya çok paylaşan insanlar olduğunu tahmin ediyorum.

*

Eminim ‘Elbiseloji’ yazınıza bir çok tepki mesajı gelmiştir. Bunların arasında destek mesajları da olmalı diye düşündüm. Elinize, dilinize sağlık! Bir çok kişinin içinden geçirip de, yüksek sesle söylemeye çekindiklerini mükemmel bir şekilde ifade etmişsiniz. Devam ediniz lütfen.

(İA)

*

Sansür yazınızı bugün okudum. Sonra da üstüne Dupond'larin yazılarını okudum. Kısa zaman sonra da size katıldığımı fark ettim ve bu destek mesajını yazmaya karar verdim.

Taraf gazetesini ben tarafsızlığından dolayı okuyorum. *Kemal'in dini eleştiriliyorsa, Muhammed'in dini de eleştirilmeli.*

Taraf gazetesi tabu yıkıcı yönüyle öne çıkar. Ama adı üstünde tabu, sadece bir tarafa ait değildir, herkesin tabuları vardır ve hepsi de yıkılmalıdır kanımca, bu acılı olabilir ama sonunda daha şeffaf bir toplum getirir.

Dincilere, özellikle İslam'a karsi tabular bir türlü yıkılmak bilemiyor. Bunu Avrupalılar deniyor (Muhammed karikatürleri), sonunda onlar bile geri adım atıyor. Belki siz bir ilk olursunuz, bir örnek olursunuz. Hatta belkisi bir tarafa, bizzat ben sizden bu 'İslami değerlere dokunulamazlık tabularını' yıkmanızı diliyorum. Sizde serde delilik var biliyorum, ama söylediklerinizin deli cesaretinden çok, yaşanmışlığın getirdiği bildiğini haykırma isteğinden kaynaklandığına da eminim.

Tabular, insanların eksiklerini, güçsüz taraflarını gizleme aracıdır. Tabulara saldırın ki, birçok insanın isteyip de dillendiremediği bir şeyi siz yapmış olun, bizim de desteğimizi alın.

(SK)

*

Allah ve din üzerine kaleme aldığınız makale için size teşekkür eder, destekçiniz olduğumu saygılarımla bildiririm.

(KT)

*

21 Eylül tarihli yazınızı bugün okudum. Müslüman bir arkadaşım söylemişti, ordan haberim oldu.

Vallahi süpermiş! Helal olsun! Tebrik ederim! Bunları yazabilen bir babayiğit çıktı nihayet!

Helal!

(LK)

*

Sevan Abi, size yazmamın sebebi 21 Eylül'de yazdığınız yazıdan sonra kopan fırtınada size – naçizane – destek vermektir. O yazınızı okuduktan sonra bende herhangi bir tepki hasıl olmadı, kullandığınız dili çok eğlenceli buldum ve hoşuma gitti.

Aradan bir hafta geçtikten sonra başka yazarların sizin o yazınızla ilgili yazdığı yazılara rast geldim. (...)*Taraf*'tan bir kaç yazarın da bu koroya katıldığını gorünce kendi kendime dedim ki ‘bu benim için pek 'tahammülfersa' bir durum’. Nazik eleştirilerini tevcih eden hanımefendinin mütesettir olması vechile bu bile bir noktaya kadar anlaşılabilirdi ama az önce Önder Aytaç beyefendinin yazısının altına düştüğü notu görünce artık dayanamayıp size desteğimi belirten bir e-mail yazmaya karar verdim.

Doğrusu biraz ümitsizliğe kapıldım. Nasıl kapılmam ki? Yazdıklarınızdan dolayı *Taraf* yazarlarından bile tepki görmüştünüz. Demek ki sizin yaptığınız eleştiriyi 2009 yılında bazı *Taraf* yazarları bile kaldıramıyormuş. Demek ki sizin dile getirdiğiniz türden eleştirileri – kaba bir hesapla – bu tür yazarlar ancak 20 yıl sonra normal karşılar hale gelecek. Ama bana sorarsanız abi, siz bu tür eleştiriler yapmaya devam edin. En azından sizin sayenizde bu konuları da tartışma fırsatı yakalamış olacağız.

(FK)

*

Size yol yordam öğretmeye çalışanlar, ‘efendim biraz saygı’ vesaire diye mızmızlananlar çıkacaktır, ki çıkmış bile. Aldırmayın. Babaannem, ‘körlerin köyünden bir gözünü kapa da geç’ derdi. Bunların yapmaya çalıştığı ama dışarıdan fena halde belli olan da bu.. Siz uymayın.

(ME)

*

‘Körlerin köyünden bir gözünü kapa da geç’ diyenler dindarlar oluyor sanırım. Ya da ‘dindar olmasan bile yarı dindar görün, onların kutsallarına saygı göster’ diyenler.

Prensip olarak hoş bir jest, evet, ‘körlerin köyündeyken bir gözünü kapatmak’. Empati dedikleri bu olsa gerek, insancıl bir tavır. Ama 1) Ya dürüstlük ne olacak? 2) Körlerin yanında yarı kör olmamı bekleyenler, körlerin sakat kişiler – alıngan, kırılgan, körlüğü yüzüne vurulunca üzülen, düzeltmeye muktedir olmadıkları bir hastalıktan ötürü mağdur insanlar – olduğunu peşinen kabul etmiş olmuyor mu?

Bugün Önder bey 21 Eylül tarihli yazınıza dair bir yorum yapıp, sonunda da bir dilekte bulunmuş. Yazınızı bir kez daha okuma gereksinimi duydum ve kahkahayı bastım. Önder beyin dileği de bence tezinizi doğruluyor. Kesin havasında suyunda bir şey var bu memleketin.

Hay siz çok yaşayın e mi?

(CT)

*

Kuran-i Kerim’e göre şüphesiz doğrusunu Yaşar Nuri veya Murat Bardakçı bilir, ama bir zamanlar Doğu, Batı ve kolestrol ‘sorunsalı’ yokken, dinle dindarla hiç mi dalga geçilmemiştir ya?

Hani Yontmataş sanat ve din adamı, mağara duvarına manda-bizon sentezi putunu organik kök boyalarla döktürürken, ‘din düşmanı’ av arkadaşı, ‘Len şu kamışı, davarı bırak da git totonu çiz sen o duvara, atarım simdi oku şişlerim gerini’ seklinde filan laf sokuşturmamış mıdır?

Ma-kabile mağara alemi huşu içinde miydi?

Ne bileyim, dalga geçme özgürlüğü bilmem kaçıncı sıradaki insan hakkı olamaz mı? Ne olur yani, ilahlar gazaba mı gelir? Hadi geldi diyelim, niye bana gelsin? Mümin sensin!

Bırakınız dalga geçsinler, bırakınız yüzler gülsün. Olmadı yaz deftere, ahirette iki elin yakamda olsun. Nedir yani?

(YÖ)

*

İslami kesimde çok okunan bir gazetede yazan tanınmış bir köşe yazarının doktor olan kardeşinden:

‘Sansür’ isimli yazınızın çok eleştiri alacağı aşikârdı ancak maalesef kendi gazetenizden bir-iki yazar tarafından da negatif eleştirildiğini gördüm ve son derece üzüldüm. Bu yazarların ne demek istediğinizi anlamadıklarını sanmıyorum. Bence, yazınızda hakaret olmamasına rağmen, dini konularda eleştirel konuşmaya alışkın olmamaktan kaynaklanan bir refleks tepki... Herhangi bir başka konuda hakaret kabul edilmeyecek cümlelerin din için böyle algılanması günümüz retrospektif beyinleri için çok ilginç değil bence... Sizi eleştirenlerin yazıları, ‘izole’ olarak düşünüldüğünde doğru; sizin yazınıza cevaben yazıldıkları için ise tamamen yanlış... Komik olmuş... ‘miş’li ‘mış’lı konuşmak inananlara hakaret ise, neden ‘güya büyük patlama varMIŞ, yok genler mutasyona uğramış da doğal seleksiyon olMUŞ vs..’ diye konuşulduğunda hakaret olmuyor?

*

Tartışmaya konu olan yazınız dolayısıyla sizi en içten duygularımla kutluyorum. Bravo diyorum size. Bir aydın sorumluluğuyla hareket etmek sizin gibi insanlara yakışır. Tekrar tebrikler.

(Av. ÇC, Sivas Barosu)

*

Son yazılarında sanki gevşediğini gördüm ‘ben buyum, böyle kabul edin’ gibi şeyler yazmıştın.. bayılıyorum senin stiline ağbi.. senin gazeteden de baskılar falan var, sakın taraf’ı bırakayım deme, yoksa ömrübillah taraf almam...

kaldı ki yazdıklarında bir saygısızlık unsuru yok.. yüzyıllarca din öğesi dinsizler üzerinde baskı öğesiydi... yaptığının orantılı olduğunu düşünüyorum..

kendine iyi bak ağbi, saygılar sevgiler Batman’dan...

(KS)

*

Cihan Aktaş’ın Taraf’taki makalesi üzerine ona yazan bir okur, mektubunu bana da cc’lemiş:

Sn. Cihan Hanım,

Haklısınız Nişanyan'ın zaman zaman küçümseyici karikatürize bir üslubu var. Benim de çok hoşuma gitmeyen bir üslup. (Karşıtını geliştirmeye çağırma niyetinden uzak denebilir.) Ama öte yandan özgürlük sınırları içinde olduğunu düşünüyorum bu üslubun. Siz de çok güzel tanımlamışsınız: *Özgürlük en kolay anlaşılma biçimiyle diline geleni dışavurmayı gerektirir.*

Nişanyanın da sizin de bütün yazılarınızı okudum. Kesip sakladıklarım var.. Nişanyan’ın Kemalizme, orduya hatta solculara, sosyalistlere karşı üslubu da çok farklı değil: neden daha önce bu tepkiyi göstermediniz merak ediyorum?

Taraf gazetesi dil ve üslubu konusunda okuyucularında yüksek bir beklenti oluşturmuş bir gazete. Katılmıyorum buna ilk günden beri bir Taraf okuru olarak. Köşe yazarlarının çoğunun üslubu incitici ve temelsiz. En tipik örnek(...) Taraf’ın hangi yazarı tepki gösterdi?

‘Kardeşim haklısın ama üslubuna dikkat et’ bile demediniz.

Ne yani sola ya da daha geniş olarak dünyevi ideolojilere istediğiniz gibi saldırabilirsiniz aşağılayabilirsiniz ama uhrevi ideolojileri eleştirirken aman üslubunuza dikkat edin mi diyorsunuz? Nişanyanın eleştirmeye çalıştığı tam da bu çifte standart değilmi? Bence derdini en kolay anlaşılma biçimiyle dışa vurmuş. Benim hoşuma gitmeyen bir üslup da olsa..

Böyle düşünecek olursak tanrı yoktur demek de bir dindarı incitebilir.. Tanrı yoktur diyenleri yeni Madımaklar bekliyor demektir bu.

Dikkatimi çeken bir başka nokta dinin hoşgörüsü konusunda hep tarihe göndermede bulunmanız. *...Bu tartışmaların bazen camilerde sürdürüldüğünü de kaydeder tarih.* Dindar münevverlerin günümüze ilişkin söyleyecek pek bir sözleri yok bu konuda. İğneyi kendilerine batırmayı düşünmüyorlar hiçbir şekilde; münevver olmaları da bu nedenle pek mümkün değil.

Madımak’a ilişkin ikna edici bir sözleri var mı dindar münevverlerin? İsmet Özel neden hala dokunulmaz. Onca röportaj yapılır (Taraf dahil) sorulması gereken asıl soru sorulmaz İsmet Özel'e: Madımak’ı neden onaylıyorsun? Tanrı yok bile demediler Sivas’takiler... Yandılar..

Kaç tane dindar münevver ‘Madımak müze olmalı’ netliğinde tavır alıyor? En münevverinin söylediği burayı müze yapmayalım ama yıkalım: Yani unutalım.

Özgürlüğü sadece kendimize göre tanımlamaktan vazgeçelim. Bu ülkede dinli dinsiz bütün ulemanın ortak hastalığı bu: Özgürlüğü hep kendine yontmak.

Çok basit bir atalar sözü: İğneyi kendimize....

(Kenan Ünder)

*

Konuya biraz daha siyasi bir perspektiften yaklaşan pek çok kişi, İslami kesimin Kemalizme ve Cumhuriyet ideolojisine karşı gösterdiği ‘demokratik’ tavrı dini eleştirenlerden esirgemesini rahatsız edici bir ikiyüzlülük örneği olarak değerlendirdi.

‘Yanlış Din’ adında bir kitaba önsöz olabilir [Elbiseloji yazısı]. O zaman, Yüce Manitu eleştirildiğinde sonuna kadar demokrat kesilenlerin, sıra kendi putlarına geldiğinde nasıl tepki vereceklerini de görebiliriz. Ki ben Yüce Manitu'nun kullarından daha farklı bir sonuç elde eder miyiz, emin değilim.

(HRD)

Öte yandan, Kemalist cepheden geldiği anlaşılan birkaç kişi ise, ortaya çıkan çelişkiyi saklamaya gerek görmedikleri bir neşeyle karşıladılar. ‘Bak gördün mü, biz dediydik, bu dindarlarla ortak zemin mümkün değildir, Taraf gazetesini ve seni işlerine geldiği kadar kullanıp sonra atacaklar,’ tezini savundular.
Birkaç okurum bu vesileyle daha önce Cumhuriyet Laikçilerine yöneltmiş olduğum bazı eleştirileri bana hatırlatma gereği duydu.

Yanlış Cumhuriyet kitabınızda ‘devrim hızlı olduğu için türbanlı kızlar özgürlük için mücadele ediyorlar şimdi’ ifadeniz ve laikler bu ülkede ‘başkasının hayatına karışmamaları gerektiğini anlamalı’ gibi ifadeler kullanmıştınız.’Özgürlük savaşçısı’ Cihan Aktaş şimdi hiç bir hakaret etmemenize rağmen o hafif eleştirilere bile tahammül edemedi işte!

Türkiye’den ileri addettiğiniz BAE'de ‘Yanlış İslam’ diye bir kitap yazabilir misiniz? Ya da herhangi bir İslam ülkesinde? Demek ki bizden gelişmiş olmaları uygar oldukları anlamına gelmiyormuş...

Osmanlı'da otel yakma falan yoktu ifadenize gelince, Hurufileri kim yaktırdı? Aziz Nesin Sivas'ta dediklerini Osmanlı'da demiş olsaydı ne olurdu siz de çok iyi biliyorsunuz. Laiklik olmadan demokrasi olmaz, ama neden Osmanlı o kadar da katı değildi diyor ve neden BAE'yi ‘ileri’ sayıyorsunuz?

(Cem Durak)

Tam öyle dememiştim tabii. ‘Tesettürün, bu kez *bir çeşit özgürlük simgesi* olarak yeniden doğuşunda ... doğal akışı içinde gerçekleşecek bir dönüşümü birtakım zorlamalarla hızlandırmaya çalışmanın ... etkisi gözden uzak tutulmamalıdır,’ demişim. (*Yanlış Cumhuriyet*, s. 211)

Bir de şunu demişim: ‘Arap yazısını kullanmaya devam eden BAE, Kuveyt, Oman ve Bahreyn gibi bazı Arap devletlerinin günümüzde *birçok bakımdan* Türkiye'den daha çağdaş, uluslararası kültürel etkileşimlere açık ve ‘Batılı’ ülkeler safına katıldıkları da itiraf edilmelidir.’ (A.g.e., s. 163)

*

Üçüncü bir kişiye hitaben yazılıp kopyası bana ulaşan bir mailde, *Taraf* gazetesinin ve benim geleceğimiz değerlendiriliyor. Yazar belli ki benim dindar kesimle karşı karşıya gelmemi gerek memleket gerek şahsım adına hayırlı bulan biri.

Cemaat sermayesi ile oluşturulmuş, nice amaçları gerçekleştirmek için yayımlanan bir gazete zaten Taraf. Ha burada size sıkıntılı gelen konuda Nişanyan'ın sıkıntısı var doğru. Ahmet Altan gibi Nişanyan da öyle bir yanılsama içinde ki, bir yıla varmadan anladıklarında yüzlerini merak ediyorum. Bu ikisi de gazetenin arkasındaki yapının gerçekten demokrat ve ‘açılımcı’ olduklarını sanıyorlar. Aslında dikkat edilirse, Cemaatin resmi yayın organı kendini doğrudan ateşe atmak yerine bir tür aracı kullanıyor. Herkesin bildiği, ama söylemediği yerlerden istihbarat topluyor, sonra basıyorlar. Sonra Cemaat yayın organları bunu ordan alıntılıyor. Dolayısıyla güya bir endirek halka oluşuyor ve sıkıntı olursa bu mevcut yasalara da aykırı olmuyor. Ayrıca bundan rahatsız olan kesimlerin doğrudan tepkisini çekmiyor. Cemaatin geneldeki abone kitlesi de bu rahatsızlığı duymamış oluyor. Hani cemaat politize oldu filan.

Altanlar ve Nişanyanlar da şu cemaat mecazını iyi anlamalılar: Bataklığı geçerken, üstüne basılası taşlardır onlar. Yani pisliğe onlar bulaşacaklar. Bu yanılsamaya kapılıp da yarın mesela Said Nursi ile ilgili bir laf etsinler (Atatürk'e ettikleri gibi) o zaman görün tatavayı. Ya da olur ya gay may

haklarından filan bahsetsinler. Daha sonra da onların da üstüne başka taş koyacaklar.

(Atakan Başer)

Farzedin ki Atakan Bey’in her dediği doğru olsun. Doğru bildiğimizi söylemekten vazgeçmek için yeter neden midir?

‘Cemaat’ dediği her kimse, de ki bizi ‘kullanıyor’ olsun. ‘Hakikati kullanmak, hakikati bilmenin ilk adımıdır’ der alkışlarım ben şahsen.

Allah Esirgeyici, Bağışlayıcı ve Liberaldir

Dindar kesimde sözü dinlenen kalem sahipleri dahil olmak üzere birçok kişi, İslamî argümanlar zemininde benim inançsızlığımı dilediğim dille ifade etme özgürlüğümü savundu. Bu meyanda bana sevgisini, desteğini ve hatta teşekkürlerini iletenler de oldu.

Olumlu görüşleri üç başlık altında özetlemek mümkün:

Bir, halis: Allah büyüktür, seni de sever ve affeder. Senin isyanından gocunmaz.

İki, pratik: Samimiyet iyidir, biz Müslümanların hatalarına ayna tuttun.

Üç, felsefî: Dinin özü vicdan özgürlüğüdür.

Ali Bulaç misali kâfirin kâfirlik hakkını yarım ağızla savunanların yanında, özetlediğim üç görüşü de son derece samimi ve tutarlı bir şekilde ifade edenler oldu.

Özellikle üçüncü (felsefî) yaklaşım benim son derece ilgimi çekiyor. Yapmaya çalıştıkları şey sanırım evrensel bir ahlak ve felsefe arayışını İslami terminolojiyle temellendirme çabasıdır. Öyleyse bu arayış İslam diniyle, ya da daha doğrusunu söyleyelim, *geleneksel* İslam diniyle ne kadar bağdaşır? İslami bir teceddüd (yenilenme) hareketi midir? Dinî düşünce, 1400 yıllık *geleneği* ve hakiki dünyada varolan *cemaati* nereye kadar yok sayabilir?

Eğer İslamın 'hakiki özünü' ifade etmek iddiasında iseler, özle görüntü arasındaki uçurumu nasıl açıklayacaklar ve, daha önemlisi, nasıl giderecekler?

Önceki bölümde gördüğümüz küfürleri yapan saf insanlarla aşağıdaki düşünce dolu yazıları kaleme alanlar gerçekten AYNI dine mi inanıyorlar?

Bunlar bu ufacık kitapta ancak yüzeysel olarak değinebileceğimiz enteresan konular.

Sayın Nişanyan,

İnanmadığın ALLAH sana hidayet verir İNŞALLAH da güzelliklerin en güzelini görürsün... Selam ve dua ile...

Gazetenizin hemen hemen tüm yazarlarını takip eden bir üniversite öğrencisi...

Buna ne denebilir? Keşki aynı gönül cömertliğine hepimiz sahip olabilsek, her koşulda koruyabilsek!

*

Peygamberin siyerine dair manzum eser sahibi olan, ‘Molla’ sıfatına sahip dindar bir okurumdan, alabildiğine net, berrak, ışıl ışıl bir yaklaşım.

Bugünkü yazınız hakkında konuşmak istiyorum. Düşüncelerinizi anlıyorum. Bir insan kardeşim olarak sizin fikirlerinizi açıklamanız beni hiç rahatsız etmez, sizin gibi düşünmesem de... Ben insanı davranışlarına göre değerlendiririm. Ancak evrensel ahlaki değerlere aykırılık beni rahatsız eder. Onlar da bellidir: zulüm, hırsızlık, cana kast, yalancılık, riyakarlık, dalkavukluk gibi.

Bugün cemiyetimizin taassup ve yobazlığı dinden ve dindarlıktan gelmiyor.Bundan daha dindar zamanlarda kimse itikadından dolayı sorgulanmamıştı.. Halife Memun zamanında her türlü fikir ve felsefenin nasıl serbestçe dile getirildiği malumunuzdur. El Maarri ve El Hayyam gibi dinsiz sayılabilecek adamlar hiç bir takibata uğramamıştır. Onların o zaman yazdıkları bugün yazılamaz, doğrudur. Bu yobazlık müslümanların kendilerine olan güvensizliklerinden geliyor. Aykırı bir fikre tahammül edemiyorlar. Çünkü hakiki olarak ne dini biliyorlar, ne de uyguluyorlar.

Eğer ben iktidarda olsaydım ve gücüm yetseydi sizin meydanlara çıkıp istediğiniz kadar. ‘Allah yoktur, ben Peygamberlere inanmıyorum’ diyerek

bağırmanızı sağlardım. Öyle ki içinizde hiç bir şey kalmasın. Ve ben kimsenin düşüncelerinden dolayı bir zarar meydana geleceğine inanmıyorum. İnsanlar inançlarında samimi olsunlar yeter.

(CU)

Sanırım bu kitapta topladığım yazılar arasında düşünsel zenginlik açısından en ilginci bu.

- İlk paragrafta ortaya konan kriter son derece net: ahlaki değerler evrenseldir, ne oldukları bellidir, bunlara aykırı olmayan bir şey beni rahatsız etmez! Bu kadar basit. Bu basit ilkeyi Türkiye'de kavrayıp dile getirebilen kaç kişi vardır dersiniz?

- Dikkat edin: ilkeler evrensel. Yani vahiy üzerine temellendirilmemiş. Vahiy tanımayan Japonlar ve orman cinlerine tapan Afrika yerlileri için de, hatta benim gibi büsbütün dinsiz olanlar için de aynı ilkeler geçerli. Demek ki bu ilkeler vahiy olmasa da varlar, vahiysiz de bilinebilirler. Vahye inanmayan birinin de bunlara uyması mümkün ve gereklidir.

- Hemen peşinden ciddi bir teorik sıçrama: din (sanırım özellikle İslam dini) bu evrensel ilkenin ifadesinden ibarettir. Peki 'ibaret' demeyelim, ama dinin özünde bu ilke vardır.

- Bu tez bizi zora sokar. MüslümanLARın bu evrensel ilkeye her zaman uymadıklarını, hatta nadiren uyduklarını görürüz. Dolayısıyla MüslümanLARın hakiki dini bilmediğini söylemek zorundayız. Memun devrinde gerçekten o kadar özgür müydüler ve o özgürlük Bağdad'ın kaç kilometre dışına kadar geçerliydi? Bindörtyüz sene içinde yirmi yıllık Memun devri neyi ne kadar temsil eder? Her halükârda dini savunacaksak, geçmişte BİR ideal günde dahi olsa dinin bu dünyada doğru sonuç verdiğini iddia etmek zorundayız. Öbür türlü, TEORİK bir Müslümanlıkla bunun hakiki dünyadaki tezahür eden şekli arasında mantıki bir bağ bulmakta zorlanırız.

- Son paragraf nefis. Mutlak olarak özgürlüğü savunarak başlıyor. Üçüncü cümlede bir kuşku bulutu beliriyor: özgürlüğü 'zarar vermez' gibi basit bir

PRATİK gerekçeyle mi savunuyoruz? Son cümle kuşkuları gideriyor: hayır, samimiyet mutlak bir değerdir, o yüzden savunuyoruz. Çünkü samimi olmak, insan olmak demektir.

On Müslümanın biri C Bey kadar net düşünse dünya bugünkünden çok daha iyi bir yer olurdu, bundan kuşkum yok.

*

Bir numaralı notuma bir ufak dipnot daha:

‘Bu basit ilkeyi Türkiye’de kavrayıp dile getirebilen kaç kişi vardır dersiniz?’ Vardır elbet, çok vardır. Ama özel alanda ve küçük ölçekte dile getirirler. Genellemekten korkarlar. İtiraz karşısında hemen geri adım atarlar. Özel hayatta aklı, hoşgörüyü ve sağduyuyu temsil eden insanlar, iş toplumsal heyecanlara gelince hiç düşünmeden fanatizmin en vahşisine onay verirler.

Çünkü KAMU DİLİ bu ülkede feci surette tağşiş edilmiştir. İnsani değerlerle bağı kopuk bir sembolik şiddet ve savaş diliyle kısıtlanmıştır. Yalan ve ahlaksızlıkla eş tutulmuştur. Komşusunun otuna basmayı ayıp sayıp utanan insan, kamu şapkasını taktığı anda ‘teröristleri’ bombalamayı, dinsize, sataniste, yahudiye, ‘vatan hainine’, Danimarkalı karikatüriste, Hintli yazara lanet okumayı mubah görür.

Bu felaketi doğuran sadece Cumhuriyet rejimi midir? Yoksa ta öteden beri devam eden ve pratikte ‘Müslümanlıkla’ özdeşleştirilen bir gelenek mi vardır? Onu da başka zaman tartışırız.

*

Benzeri görüşleri daha doğrudan İslami referanslarla destekleyen bir yazı:

Sevan Nişanyan'ın söz konusu yazılarında İslami kesimin hassasiyetlerinin rencide edildiği ve değerler üzerinde alaycı bir üslûp kullanıldığı bir gerçektir. Ancak yazılar ifade özgürlüğü kapsamındadır ve iddia edildiği gibi küfür-hakaret çerçevesinde değerlendirilmesi söz konusu değildir. Bunu iddia edenlerin yazının ana konusunu kaçırdığı, anlayamadığı ya da

anlamak istemediği ve yazarın da dert yandığı takıntılı bir bakış açısıyla gürültü kopartılmak istendiği de bir gerçektir. Nitekim Nişanyan'ın yazılarına İslamcılardan verilen ilk tepkilere bakıldığında bu tepkilerin söz konusu yazılardan çok daha vahim bir durumda olduğunu ve kısmen yazarı haklı çıkarttığını söyleyebiliriz. Yazarın derdinin İslam düşmanlığı yapmak ya da İslami değerlere sövmek olmadığı oldukça açıktır, ki böyle bir şey de yapmamıştır.

Gündemimizi işgal eden bu konuya kulak veren herkesin bir sorumluluğu vardır. Öncelikle Nişanyan'ın – eğer derdi toplumu özgürlükler alanında geliştirmek, değiştirmek, birlikteliğe, saygıya, diyaloga, empatiye, tahammüle ve katlanmaya davet etmek ise – üslûbunu nazikleştirmesi ve daha titiz-yumuşak bir dil kullanmasının her şeyden önce kendi düşüncelerine ve amaçlarına faydası olacağını bilmesi gerekir. Bu çerçeve de atacağı her adım toplum içinde kendisine artı değer katacağı gibi 'yakışık olan' da olacaktır ve bu adımı / adımları kısa zamanda atmalıdır. Zira değişim-gelişim için aşama gözetilmeli ve istikrarlı olunmalıdır. Nişanyan'dan bunu beklemek demek elbette kendisinden dilbilgisi ile ilgili değerli çalışmalarını ve düşüncelerini bazı kesimlerin cehaletinden kaynaklanan tahammülsüzlükleri ve saldırıları yüzünden sansürlemesini istediğimiz anlaşılmamalıdır. Nişanyan – katılsak da katılmasak da – hakaret ve alay etmeden, bir aydına yakışır bir üslûb ile inancını, düşüncelerini ve saçma, vahşi, zalimce, adaletsiz, yalan, mantıksız, ütopya v.s bulduğu şeyleri hangi olgu üzerine olursa olsun rahatça ifade etmeli ve bilgisini paylaşmalıdır. Bu Nişanyan'ın sorumluluğudur, umuyoruz ki müteakip çalışmalarında bunlara daha çok önem verecektir.

Ancak görünen o ki dindar kesime bu konuda çok daha fazla iş düşmektedir. Zira malum yazılara İslamcılar tarafından verilen ilk tepkiler çok daha vahim olmuştur, empatiden, davetten, tebliğden, insani değerlerden, yoksundur. Müslümanların velev ki karşılaştıkları şey değerlerine, kutsallarına, küfür, hakaret ve sözlü saldırı-düşmanlık olsun – ki söz konusu yazılarda asla karşılaştıkları şey bu değil ama öyle görseler dahi – vermeleri gereken cevap Kur'ani olmalıdır, eğer Kur'an'a iman iddiaları varsa. Yok tepkileri böyle değilse kendilerini sorgulamak zorundalar. Nitekim 'davette hakaret ve küfür, küfür ve hakarette davet yoktur. Zira bu hem duyguları incitir hem de savunulan değerleri küfür ve

hakarete açık hale getirir. ’ Peki Kur’an, kutsallarla, ayetlerle, Allah ve elçileriyle alay geçildiğinde, yalanlandığında, hakaret edildiğinde ve sözlü saldırılara maruz kaldıklarında takınılması gereken tavır olarak Müslümanlara neyi emrediyor ve Müslümanlar ne kadar bu emirlerle hareket ediyor? Sözü Kur’an’a bırakalım…

O kullar ki, sözün tamamını dinlerler ve en güzeline uyarlar. İşte Allah'ın kendilerine doğru yolu gösterdiği kimseler bunlardır ki; işte bunlar akletme yetinilerini kâmil manada kullananlardır. 39: 18

Rahman’ın has kulları olan kimseler, yeryüzünde vakarlı bir tevazu ile yürürler ve bilgisizler/cahiller kendilerine sataştıklarında/laf attıklarında barış önerirler/selam ederler/yumuşak sözlerle karşılık verirler. 25: 63

Farklı inançlara mensup kişilerle konuşup tartışmak:

Şimdi sen uyar/hatırlat. Çünkü sen sadece bir uyarıcı/hatırlatıcısın. Onlara inanç dayatan bir zorba değilsin. 88: 21-22

Siz ikiniz doğruca Firavun'a gidin, çünkü o pek azdı! Fakat onunla konuşurken yumuşak bir üslûp kullanın! O zaman belki öğüt alır ya da en azından (daha ileri gitmekten) çekinir. 20: 43-44

‘Bu kendi uydurdukları’ mı diyorlar? De ki: ‘Eğer onu ben uydurmuşsam, suçumdan ben sorumlu olacağım ve sizin işlediğiniz suçlarda benim bir sorumluluğum bulunmamaktadır.’ 11: 35

O hakikatin ta kendisi olduğu halde, senin hitap ettiğin toplum bunu yalanlıyor. De ki: ‘Ben sizin davranışınızdan sorumlu değilim. Her haberin bir gerçekleşme süreci vardır; zaman gelecek, (bunu) siz de öğreneceksiniz. Ayetlerimiz hakkında alay edenleri gördüğün zaman, onlar başka konulara geçinceye kadar sen onlardan yüz çevir / beri ol. Ama eğer şeytan sana bunu unutturursa, hiç değilse hatırladıktan sonra böyle zalim kimselerle birlikte oturma. Gerçi erdemliler/bilinç ve sorumluluk sahipleri böylelerinin hesabından sorumlu değildirler; fakat bir hatırlatmadır, umulur ki saygıda kusur etmezler. 6: 66-69

İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğe karşı) tezini en güzel biçimde savun! Bak gör o zaman, seninle arasında düşmanlık olan biri bile sanki sımsıcak bir dost kesiliverir. 41: 34

(MCE)

İfade özgürlüğünü yine iman bazında temellendirmeye çalışan bir başkası:

En başta uzunca bir yazı yazmıştım fakat sonra sizin durumunuzun cehalet değil – benden daha çok ilim sahibi biri olduğunuzdan size böyle bir sıfat isnad edip zalimlerden olmaktan korkarım – körlük olduğuna karar verdim. Şunları demekte karar kıldım:

Allah'a, peygamberlerine ve diğer kutsallara dil uzatan çarpılır diye bir ifadeye ben Kur'an'da rastlamadım. Zaten böyle bir ifade olsa idi Hz.Muhammed -sav-'e kimse inanmazdı çünkü peygambere yapmadıkları kalmamıştı. He böyle hikayeler var diye bu böyledir demek yanlıştır. Yani bunu bilmek zor birşey değil; en basitinden sürekli duyduğunuz ‘Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla’ lafzındaki Rahman ve Rahim sıfatları nedir ve arasındaki fark nedir bilseniz, böyle bir laf etmezdiniz. (...)

Çalışmalarınızda başarılar. Takipçinizim efendim.

(DCT)

Hüseyin Erkan’ın (IMKB Başkanı olan değil), yine samimiyet ve ikiyüzlülük sorunsalı üzerine, internette sirküle eden makalesi. Sorduğu temel soru hep aynı: Dininin esas dayanağı cemaat dayanışması mı, ilke mi?

(...) Evet… Biz herkesi eleştirebiliriz. Bu gayet normal…

Ancak, herkes bizi eleştiremez!

Özellikle dilimize, dinimize, bayrağımıza söz söyletmeyiz…

Özellikle devletimize, milletimize, cumhuriyetimize…

Özellikle atalarımıza, Atatürk'ümüze, tarihimize…

Fena halde kızar köpürürüz, işte o zaman.

Elbette kızarız… Kızmayalım mı yani?

Dilimizi, dinimizi, mezhebimizi…

Devletimizi, milletimizi, bayrağımızı, cumhuriyetimizi…

Atalarımızı, ata yurdumuzu, Atatürk'ümüzü, tarihimizi tenkit edecekler de sesimizi çıkarmayacak mıyız biz?

Türk olduğumuz, Müslüman olduğumuz nerden belli olacak?

Devletimizi, milletimizi sevdiğimizi başka nasıl ispat edeceğiz?

Ayağına gelen böyle bir fırsatı kaçıranın ya aklı yoktur, ya cesareti…

Benim, Taraf gazetesinde her gün mutlaka merakla okuyup yararlandığım yazarlardan biri de Sevan Nişanyan'dır.

İyi bir dilcidir. Köşesinin adıyla, tam bir 'kelimebaz'!..

Bugün gazetesi köşe yazarı Nuh Gönültaş'ın pek çok yazısının altına ben de atarım imzamı.

Ancak, 3 Ekim'deki 'Sevan Nişanyan, Selman Rüşdi'ye özeniyor!' başlıklı yazısına asla!..

Efendim, Nişanyan haftada bir gün, konusu dil, olmayan makaleler de yazar. Onları da ilgiyle okurum ben.

Bildiğimiz yazarlara benzemez ama Nişanyan.

Hani, tanıdığımız bazı insanlar vardır; siz darılır mısınız, kırılır mısınız diye hiç kaygılanmadan, yüzünüze karşı
düşündüğü her şeyi dobra dobra söyleyiverir ya…

İşte aynen böyle bir yazardır Nişanyan. (Yoksa siz, yüzünüze gülen, arkanızdan konuşanları mı seversiniz?)

Bir hafta, on gün önceki makalesinde dinden, imandan, Allah'tan, Peygamber'den, Kur'an'dan söz ediyordu.

'Etsin varsın… Ne kötülük var bunda? Gazetelerin çoğu bu tür yazılarla dolu' diyorsunuz, öyle mi?

Tamam, etsin de…

Karşımızdaki Yaşar Nuri Öztürk, Zekeriya Beyaz değil ki…

Diyanet İşleri Başkanı Ali Bardakçıoğlu da değil…

Sivri dilli Sevan Nişanyan bu…

Onun yazdıkları, bizim her hafta cuma günleri camilerde dinlediğimiz hutbeler gibi olmayacaktı elbette.

Canım, biz adamların dinine, imanına, mezhebine, kitabına her gün neler neler söyleyip yazıyoruz…

Söz gelişi, 'cennete yalnız Müslümanlar girecek. Hangi dinden olursa olsun, Müslüman olmayan kâfirler sorgusuz sualsiz cehenneme gidecek.' demiyor muyuz?

'Tabiî deriz; tabiî diyeceğiz. Bizim dinimiz son din… Bizim Peygamberimiz son Peygamber… Bizim kitabımız son kitap…'

Tamam, tamam…

Zaten bunları 365 gün, günde bin beş yüz kere tekrar ediyoruz. Kimsenin de bir şey dediği yok bunlara.

Dahası, Sevan Nişanyan'ın bile…

Ancak, o makalesinde, her zamanki gibi, biraz esprili ele almış konuyu.

Aynen Âşık Veysel'in: 'Âdem'i kovdun, bakmadın / Cennet'te de bırakmadın / Şeytan'ı niçin yakmadın / Cehennem'in var da senin?' deyişi gibi…

Yaklaşık 700 yıl önce yaşamış, halkımızın çok sevdiği şairlerden Yunus Emre'nin de benzer şiirleri yok mu?

Ciddiyet demek, ille de asık suratlı mı olmak demektir?

Bütün bir gün, bütün bir ay, bütün bir yıl da asık suratlı olunmaz ki canım!

Nuh Gönültaş'ın, o makalesinden dolayı Nişanyan'dan:

'Açıkça Allah'a, Peygamberimiz'e, kitabımız'a kısaca âmentümüze küfür eden bir yazı yazdı.' diye söz etmesine
üzüldüm doğrusu.

O makalede kesinlikle hakaret ve küfür yoktu çünkü.

Birçok insan Allah'ın, Peygamber'in, Devletin, Atatürk'ün ve Genel Kurmay Başkanları'nın fahrî avukatlığına soyunmayı pek seviyor nedense.

Oysa, ne ihtiyaçları var onların avukata; değil mi ya?

Mademki o kadar çok meraklısınız avukatlığa, koyun otlatırken havan mermisiyle parçalanan 12 yaşındaki mâsum kızımız Ceylan Önkol'un avukatlığını üstlensenize…

Komutanı tarafından eline pimi çekilmiş bomba verilen sonra da 'kaza ile el bombası patladı; dört er şehit oldu' diyerek bize yalan söyleyip milletimizi

aldatanlara karşı dava açıp hiç uğruna şehit olan erleri ve acılı ailelerini savunsanız ya.

Benimki de iş mi yani!

Kolayı varken, neden zora sokuyorum ki fahrî avukatları?

Güçlüyü savunmak varken, ne diye zayıfı savunsunlar ki?

Aklı mı yok onların?

Samimiyetin ve açık sözlülüğün önemine dair iki genç kalemden son derece çarpıcı iki mesaj. Birincisi küfretmenin faydaları üzerine. İkincisinin 'memleketin ve insanımızın' temel ihtiyacına ilişkin teşhisi ilgi çekici.

Naçizane fikrim, inanmak ya da inanmamak sizin kendi seçiminiz. Beni ilgiliendirmez. Müslümanım. Ama, o yazınızda o kadar da gocunup incinecek bir şey yoktu. En azından ben bir müslüman olarak incinmedim. Allah insana 'inanmama' hakkını vermiş. Bu hakkı herhangi bir insandan almak başka bir insana düşmez. Var mı ötesi?

Yazın lütfen. Yazmaya devam edin. Bilmediklerimizi bilelim bu sayede. Hatta, kafanız bozukken, sigortalarınız atıkken de yazın. Biri size iltifat ediyorsa riyadır belki ama, ana avrat dümdüz gidiyorsa samimidir. O yüzden, küfür de edin. O da lazım. Bizim o riya içinde göremediklerimizi görmemizi sağlar belki.

(Salih Göncü)

*

Helal olsun abi piyasanın .mına koyuyosun. Bu memleket sizin gibi her türlü statükoyu eleştiren bir yazar doğru durüst tanımadı. Ben sağ cenahlı bir insanım, din konularındaki yaklaşımınızı biraz ibnece bulsam da neticede siz kendi tarzınızda eleştiriyosunuz. İlk defa sizi okuyan yani sizin yazı tarzınızı tanımayan bi insan tabikide gelmiş ve geçmişinizi içinden geçirir birazcık. Bazı günler Tarafı alıpta Kelimebaz kısmının yok

olduğunu görünce bende sövmüyo değilim yalnız :)). Gönülden taktir ve destek veriyorum üstadım. Sizin gibi gerçek entellektüel insanların bişeylerden korkmadan özgürce yazmalarına bu memleketin ve insanımızın ekmek ve su gibi ihtiyacı var. Birgün oturup bir kahvenizi içip muhabbet etmek isterim abi..

(Burak)

*

İkiyüzlülük eleştirilerine devam:

Bir Müslüman olarak, yazdığınız yazılar beni rencide etti. Ancak, bu durumdan memnunum. Hayır, deli falan da değilim. Siz aynı sarkastik üslubla Kemalizm'e giydirirken avuçlarını ovuşturan ben ve benim gibiler sizin bu İslam kritisizminize de 'gık' dememelidir. Derlerse, en azından 'ayıp etmiş' olurlar.

'Hate speech' bile denemeyecek bu yazılara hemen köpürmek, üslubunuzun sertliğinden değil Müslümanların hassasiyetindendir. Ama, bu durum yazılarınızı sansürlemeyi gerektirmez. En fazla sizi sevmeyiz, bir iki de laf sokuştururuz olur biter.

Zaten demokrasi de bu değil midir? Birbirini sevmeden de bir arada yaşayıp, anlaşabilmek...

(FBE)

*

Son yazınızla ‘cesaretin fenafillah/nirvana’ seviyesine çıktınız. Dediklerinize katılmamakla birlikte, demokrasicilik oynayan İslamcılarımızın turnusol kağıdı oldunuz.

Atatürk'e küfredebilirsin, Gülen'e, orduya, PKK'ya, herkese ve herşeye... Ama Muhammed'i sorgulayamzsın! Hazreti Fatma ile ne yaşadılar, onu eleştiremezsin..

Allah'a da inanırım, ve de koyu Müslümanım. Ama Allah sevgim, Allah korkumdan daha üstün olduğu için kimsenin Allah ve onun etarfındaki kavramların sorgulamasına kızmam. Çünkü her soru ve eleştiriye verilecek bir cevabım var.

Yalnız helal olsun. Bu deli cesareti nerden? :)

(SG)

*

Daha naif, sıcacık bir mesaj: ‘Asıl kâfirlerin cirit attığı bir ortamda dürüstçe konuşan birine neden kızayım ki?’

Ben milliyetçi denebilen bir kesimden denebiecek bir bölgeden, küçük bir ilçe olan Amasya Taşova’da bir İHL'den mezun olan bir şahsım. Durun korkmayın hakaret falan edecek değilim...

İlk tanıdığımız ermeni yazar da siz değilsiniz. Beni ilk ermeni yazarla tanıştıran gazate Zaman gazetesiydi. Etyen Mahçupyan Zaman’da yazıyordu, ilk okuduğumda biraz şaşırdım ama sonra baktım ki o da aynı bizim gibi düşünebilen demokrat bir insan. Bir ara da Zaman’da Bejan Matur'la tanıştım. Onların da çok sıradışı fikirleri olmadığını farkettim. Yani söylemek istediğim Zaman gazetesi bana çok şey öğretti.

Şimdi Taraf okuyorum, belki 28 şubat sürecinde son sınıfta oluşumun, o ergenlik döneminde bütün kanallarda, bulunduğum okula ve bana hakaret dolu yayınlar izleyerek yetişmemin de etkisi var. Ve seni gayet rahat ve keyifle okuyorum. Sana niye küfür edeyim ki? Biz hayatlarını bize küfür, hakaret ve kin kusarak kazanmış Emin Çölaşanlar, İlhan Selçuklar, Bekir Coşkunlar okuyarak geçirmiş birisi için size teşekkür etmem gerekir.

(İE)

*

Bu da İslami düşünce çerçevesinde ilginç yazılar yazan bir yazardan. Direkt bana cevap mı, bilmiyorum. Ama aynı günlerde, benzer konularla cebelleştiği anlaşılıyor.

Tevhid'in ve Hikmet'in anlamı

(...) Maddecileri bir kenara bırakırsak, bugün her türlü otoriteye bütün benliğini kölece teslim eden sözüm ona dindarları kendime hiç yakın bulmuyorum. Tam da bu nedenle Ateizmi değerler silsilesi olarak bütünü ile benimsemesem de ateistleri kendime her türlü ikiyüzlülüğe kapılmış dindarlardan daha yakın buluyorum. Çünkü Ateistler de köleleşmiş din putunu deviren özgür ruhlu insanlar, onlara bin selam olsun. Kuşkusuz ateizmin de eleştirilecek yönleri var ve bunu da kendimce yapmaya çalışacağım, ama kimi eleştirilerime rağmen, Ateizmin de lâ süpürgesi ile işe başlayan put kırıcılar olması çok değerli. Kaldı ki sorgulanmayan bir inanç değersizdir ve bu anlamda ateistler dindarlara çok değerli eleştiriler ile katkı sunarlar. Ama dindarlar nedense bu insanların bu değerli katkılarını anlamak ve bu eleştirilere doğru ve anlamlı cevaplar vermek yerine hınç duyuyorlar. Sakın ola özgürlüğe duydukları hınçtan olmaya?

(Dilaver Demirağ)

*

Turktime sitesine yazan biri ise olaya büsbütün ayrı bir açıdan değinmiş:

Adam Dine ve Allah'a inanmıyor. Olabilir. Sözlerinden Yahudiler, Hristiyanlar alınmıyor da neden Müslümanlar alınıyor? Din ise, onların da dini. Allah, onların da ALLAH'ı.

Finale: Molto Moderato

Konuyu kafamda çok da büyütmeme eğilimindeydim. Memlekette kopan fırtınalardan da, ne yalan söyleyeyim, o kadar haberdar değildim.

Ekim başlarında t24 internet gazetesinden Selin Ongun arayıp röportaj yapmak istediğini söyledi. Peki, dedim, soruları mail ile gönderin. İki-üç gün sonra gene aradı, hani cevaplar nerede? Mail gelmedi dedim. Israr etti gönderdiğine. Ne zaman gönderdiniz? Şu saat ve dakikada. Öyle bir mail yok! Peki hangi adrese gönderdiniz? Kelimebaz@nisanyan.com adresine. Baktım, aa, hiç kelimebaz maili yok. Aaa, önceki gün de yok. Aman Allahım, birbuçuk aydır yok! Halbuki kelimebazdan günde hiç olmazsa kırk tane mail gelir normal olarak. İkiyüzü bulduğu da olmuştur.

Girdim nisanyan.com sitesinin mutfak kısmına, bir de ne göreyim? 27 Ağustos'tan bu yana gelen çuvallar dolusu mektup, okunmamış bekliyor!

'Başımdan aşağı kaynar sular döküldü' çoğu zaman boş bir mecazdır ya, bu sefer fiziksel bir duygu olarak yaşandı. Başımın tepesinden kulaklarıma ve boynuma doğru yakıcı bir sıcaklık indi.

Benim 'mail yazanlar çok azaldı, kimse beni ciddiye almıyor galiba' diye ufak ufak kederlendiğim bir dönemde meğer memlekette benim yüzümden kan gövdeyi götürmüş, haberim yok.

Sonraki yarım saat içinde oturdum aşağıdaki röportajı verdim. İki günde sanırım 150 kişiye şahsi cevap döşendim. Taraf'ta 10 Ekim'de çıkan Eşek Muhabbeti başlıklı makalemi yazdım.

Bu kitabı derleme fikri de o arada şekillendi.

T24 İNTERNET GAZETESİNDE ÇIKAN SÖYLEŞİ

(8 Ekim 2009)

‘Sevan Nişanyan mı? Küstah adam!’ Sizden böyle bahseden birine ‘Ağzına sağlık kardeşim. İşte tam da buyum, küstahım!’ der misiniz?

Demem. Küstah mıyım; bilmiyorum, değerlendirmek de bana düşmez. Aklı olan herkesin aşağı yukarı bildiği, düşündüğü şeyleri alışılmıştan daha rahat bir dille dile getiriyorum. ‘Ay ne derler acaba?’ diye çok fazla dert etmiyorum. Hepsi bu.

Ya ‘Sevan Nişanyan, bu toplumdan ve Müslümanlardan özür dilemeli!’ye nereden bakıyorsunuz?

Bakın, iki ayrı olay var burada.

‘Feriştah’ konulu yazımın ‘Sansür’ başlıklı yazının hemen ertesinde yayımlanması çok talihsiz oldu. Çok yanlış algılandı. İki yazının alakası yok aslında. Feriştah’ı Sansür'den on gün önce yazıp gazeteye göndermiştim, Baskın Oran sordu ‘nedir bu feriştah sikmenin aslı?’ diye, Adana ağzıymış, onun üzerine. Sansür yazısını ise arife günü bir öfke ile beş dakikada çakıp yolladım; ikisinin üstüste gelip duble etki yapacağını hesaplayamadım. Yanlış bir algılama oldu.

Sansür makalesi gayet keskin fakat edepli bir yazıdır. Öbürünun bu konuyla bir alakası yok. Amaç küfretmek değil, komik (ve yaygın) bir küfrü analiz etmek. O noktada sanki ben ima yollu küfrediyormuşum gibi yanlış bir izlenime kapılan insanlardan özür dilemem gerekir. O noktada haklılar. Özür dilerim.

Asıl tepki feriştaha değil sansür yazısına geldi galiba?

Sansür başlıklı yazımın arkasında sonuna kadar dururum. Alabildiğine basit ve evrensel bir doğrudan söz ediyorum. Efendim bazı kavramlar kutsalmış, falan filan. Kutsal olduğunu söyleyen SENSİN. Ben – ve benden daha aklı başında milyonlarca kişi – bunların hurafe olduğunu düşünüyoruz. Neden kutsal kabul edecekmişim, yahut öyle olmadığını bildiğim halde kutsalmışçasına söz edecekmişim ki? Neden fikrimi açıkça ve dilediğim üslupta dile getirmeyecekmişim ki?

Biri diyor Atatürk kutsaldır, öbürü diyor Kürtlük duygularım kutsaldır, yok efendim Kayı Boyu kutsaldır, sınırlarım kutsaldır, şehitler kutsaldır, kahraman ordumuz kutsaldır, soykırımımızın anıları kutsaldır. Hadi canım sen de! Birinin kalkıp bunlara karşı açık açık laf söylemesine alışık değiller, o yüzden şoklara uğruyorlar. Üç beş sefer sonra alışırlar.

'Keşke bu tonda bir yazı, bayram gününe denk gelmeseydi, yanlış anlaşıldım' diye düşündünüz mü?

Beni üzen şu oldu. Dindar kesimde yazılarımı okuyan, seven, beğenen insanlar var. Birkaç senedir karşılıklı bir tür utangaç aşk yaşıyoruz. Birçoklarıyla yazışıyorum, bazılarıyla yüz yüze sohbet ediyorum. Onlar hayrette, 'Kimdir bu Ermeni?' diye. Ben hayretteyim, ne kadar aklı başında, kafası çalışan, edepli insanlar varmış o kesimde diye. Bu güzel bir şey. Karşılıklı tarafları zenginleştiren, ufuk açan bir şey. Bunun zedelenmesi beni üzer, doğal olarak. Seni seven veya sevmeye çalışan bir insanın kalbini kırmak yanlış.

Öte yandan bu aşkın temelde çok zor bir aşk olduğunu da kabul etmek lazım.

O neden?

En temel değerler, temel varsayımlar farklı. İnsanlarla güzel güzel sohbet ederken iş bazı 'tabu' konulara kaydı mı birden kabuklar sertleşiyor, dikenler dikleşiyor. Orada beni rahatsız eden bir asimetri var. Ben, temel konularda benden farklı düşünen insanlara alışığım. En kötü ihtimalle 'üff yaa, tamam, yeter' der geçerim. Oysa dindar insanların acayip bir ALINGANLIK meselesi var. Olayı bir fikir ayrılığı olarak görmek istemiyorlar. Anasına nenesine dil uzatılmış moduna geçiyorlar anında. Bu da bana haksızlık gibi geliyor. Çoğu zaman 'eh peki, ne yapalım, bunlar da böyle' deyip geçiyorum. Kadı kızında da o kadar kusur olur. Ama bazen hakikaten sabrım taşıyor. Boks yapıyoruz ama bir kolum bağlı. Satranç oynuyoruz ama vezirimi oynatmam yasak. Olur mu öyle şey?

'Sansür' yazısını sanki bir öfkeyle yazmışsınız gibi geldi bana.

Doğrudur. Demin belirttiğim sabır taşma hadiselerinden biri oldu. Olay neyse ne, çok da mühim değil. Haklı olup olmadığım da tartışılır. Birden patlayıverdim, 'yetti gayri' diyerek. Bazen öfkemi kontrol altına alamama sorunum var sanırım, bu gerçek. Oysa öfkeyle yapılmış işler sakattır. Akılla ve sükûnetle davranmayı her koşulda bilmek lazım. İşin TARZI ve ZAMANLAMASI yanlıştı, kabul.

Sizce eğer bu yazı 'Müslümanlar alınırmış' frekansında değil de 'Hiçbir inancın dokunulmazlığı yok. Buna İslam da dahil' tonunda olsaydı yine benzer tepkiler alır mıydınız?

Öyle memur ağızlı yuvarlak laflar etmekten gına geldi memlekete bunca senedir. Bir laf söyledin mi cart diye söyleyeceksin ki insanlar duysun, algılasın, uyansın. Bu soru ne demek? 'Sen karnından konuş, insanlar ne dediğini anlamaz, tepki vermez' mi demek istiyorsunuz?

Hiç mi çekinmiyorsunuz bu denli rahat olmaktan. Gelecek tepkilerden, tacizlerden, tehditlerden?

Acı patlıcanı kırağı çalmaz, bir. Çalsa ne olacak, o da iki. Hrant Dink melek gibi adamdı, neye yaradı? Adın Nişanyan olup da bu ülkede piyasaya çıktın mı, ağzınla kuş da tutsan tepkiyi, tacizi, tehdidi, küfrü, eblehliği göze alacaksın. Eh, madem öyle bari değsin diyorum.

Tepki sizi daha beter coşturuyor galiba?

Bakın şimdi tepki var, tepki var. İnsan gibi tepkiden etkilenirim tabii.

Size şöyle anlatayım. Birkaç haftadan beri teknik bir şeyden ötürü 'kelimebaz' adresine gelen mailleri alamıyormuşum, farkında değilim. Sansür yazısının ertesi bu yüzden hiç öyle tepki mepki yağmadı. Şahsi e-mail adresime konuyla ilgili bir-iki mail geldi. Bir-iki övgü. Bir de, uzun zamandır çok severek yazıştığım dindar bir kadından, çok içten ve acıtıcı bir kınama. O mektuptan sonra üzüldüm, moralim bozuldu, 'Sevan sen eşeksin, ne gereği vardı şimdi bu kızı üzmenin' diye düşündüm. Bir şeyler yazayım da gönlünü alayım diye tasarladım. Ertesi gün bir de Feriştah yazısı çıkmaz mı? Sabah kahvaltıda onu görünce başımdan aşağı kaynar

sular döküldü. Aklımdan sadece bir cümle geçti, ‘Eyvah şimdi b.ku yedik!’ O kadar.

Yani peki, tamam, kavgayı severim. Ama o kadar akılsızca da değil.

*

Bunun hemen peşinden gazeteye yazdığım sohbet/hasbıhal yazısı aynı temaları sürdürmektedir.

EŞEK MUHABBETİ

Önce size bir dalgın hoca hikâyesi anlatayım da gülün.

Yaklaşık birbuçuk ay var ki Kelimebaz’a gelen mailler iyice azaldı. Önce yazdır, tatildir deyip önemsemedim. Sonra eyvah dedim, millet bu yazılardan bıktı, artık okumuyorlar. Ya da okusalar da gıcık kapıyorlar, muhatap olmuyorlar. Moralim bozuldu tabii, içim içimi yemeye başladı. Daha mı keskin yazsam, tarz mı değiştirsem, toptan vaz mı geçsem? Gittim Ahmet Altan’a da dert yandım bu minval üzerine. Sağolsun teselli etti, teşvik etti, ama ne fayda?

Dün farkettim ki neymiş? 27 Ağustosta sitemin server ayarlarını değiştirdim, o günden beri kelimebaz mailleri gelmiyormuş! Bir baktık, valla inanmayacaksınız, çeri çöpü ayıkladıktan sonra tam 1042 (binkırkiki) tane mail birikmiş. Günde 20-25 tane eder, öven, seven, öpen, soru soran, itiraz eden, lanet okuyan, cesedimi kuduz itlere yediren...

Dünden beri onları okuyorum. Ne kadar özlemişim yahu! Ne kadar içten, ne kadar güzel mektuplar var bilemezsiniz. Benim gibi kart bir adamın bile gözüne birkaç damla yaş geldiyse düşünün artık.

*

Gelelim din ve ahlak işlerine.

Bir, normal herhangi bir ülkedeki gibi bu ülkede de ahalinin yüzde yirmi kadarı açık veya gizli dinsizdir. Yani Allaha vesaireye inanmazlar. (Ahlak düzeyleri de ORTALAMA dindarınkinden üstündür, merak etmeyin.) Bu insanların düşünce ve inançlarını hiç kimseden korkmadan, savunmaya mecbur edilmeden, ezilip büzülmeden, dilediklerince ifade etme hakkına sahip olduklarına inanıyorum. On milyon tane küfür kâfir maili gelse de bu inancımı değiştirmeyeceğim.

İki, bazı şeyler kutsaldır, aman dikkat kırılır, adlarını anacaksan salavatla anmalısın tezine katılmıyorum. Kutsal olduğunu söyleyen SENSİN. Sana saygı duyarız çünkü insana saygı duyarız. İnsanların kendilerince haklı veya güçlü gerekçelerle dine bağlanmış olabileceğini anlarız, bu işe akıl, zekâ, duygu ve sevgi yatırdıklarını biliriz. Bazılarını severiz de. Ama onların putlarına, diğer putlara gösterdiğimizden daha fazla neden saygı göstermemiz gerektiğini anlamakta zorluk çekeriz.

Üç, bir şey doğru olabilir ama kim ne zaman nasıl söylese doğru olur, o tartışılır tabii. 21 Eylül'de çıkan Sansür yazım ani bir öfkeyle yazılmış bir yazıydı. Öfkeyle yapılan her iş hatadır, onu kabul ederim. Ayrıca şunu söyleyeyim, ertesi gün çıkan Feriştah konulu yazımın bununla bir alakası yoktu. Yayından on gün önce Baskın Hocamla bir telefon görüşmesi sonunda yazıp gönderdiğim, sonra aklımdan çıkmış bir yazıydı. Üstüste gelmesi talihsiz oldu. Komik bulduğum bir küfrü analiz ederken, sanki ima yollu küfrediyormuşum gibi algılandı. Buna gücenenler oldu. Yanlış anlaşılmıştır, evet, ama gene de onlara bir özür borçluyum sanırım. O da kabul.

Dört, bunları geçiniz, en mühimi şu: Kalp kırmak kötü bir şey. Haklı da olsan, haksız da olsan kötü şey. 'Oğlum saçmalama, bunda kalp kıracak bir şey yok' diye konuşmanın bir faydası yok. Kırıldıysa kırılmıştır, o da beni üzer.

Dindar kesimde yazılarımı okuyan, seven, beğenen insanlar var. Bir süredir karşılıklı bir tür utangaç aşk yaşıyoruz. Birçoklarıyla yazışıyorum, yüz yüze sohbet ediyorum. Onlar hayrette, 'Kimdir bu Ermeni?' diye. Ben hayretteyim, ne kadar aklı başında, kafası çalışan, edepli insanlar varmış o

kesimde diye. Bu güzel bir şey. Karşılıklı tarafları zenginleştiren, ufuk açan bir şey. Bunun zedelenmesi beni üzmüştür.

Eşek değiliz nihayet.

Bu ‘itirafname’ genelde çok olumlu tepkiler aldı. Beni ‘affettiğini,’ yeniden okumaya başlayacağını belirtenler oldu (eğer okumuyorsa bu yazıyı nasıl bildiğini açıklamadan). ‘Put’ sözcüğüne alınıp tekrar anamı babamı hatırlayanlar da oldu. Ama genel yaklaşım sanırım aşağıdaki gibiydi.

Kalbini kırdığınız müslümanlardan biriyim. Taraf’ın da sadık bir okuruyum. Bugün kaleme aldığınız yazı beni çok mutlu etti. Eminim hepimiz bu vesileyle, hem de sizi ilgiyle okuyan, yazılarınızdan istifade eden, insanı Yaradan'dan ötürü sevenler olarak, hiçbirimizin hatasız da olmadığını itiraf ederek diyorum ki içtenlikle yazdığınız barışma yazınızı sevgiyle kabul ediyoruz.

Zaten çoğumuzun size olan eleştirisi uslup hakkındaydı. Yoksa inançsız olmanız, dinleri eleştirmeniz sizin bileceğiniz bir şey.

Kişisel olarak sizden ne güzel müslüman olur diye de düşündüğümü itiraf etmeliyim. (TG)

Son söz illa bende olacak ya, teşekkür ederken dokundurmadan duramadım:

(...) Üslup meselesini belki başka zaman sakin kafayla konuşuruz.

Ben Bach'ın müziğini tapma derecesinde severim, kırk senedir sabah akşam dinlerim, büyük bir manevi haz alırım. Ama biri çıkıp ‘Bach mı? Perukalı bir soytarı alt tarafı’ dese kendime yahut anama hakaret edilmiş gibi hissetmem. En kötü olasılıkla ‘cahil adam ne olacak’ der geçerim. İyi olasılıkla muhatabım akıllı birine benziyorsa ‘acaba benim kaçırdığım bir bakış açısını mı dile getiriyor’ diye beş dakika düşünürüm.

Ha, biri de kalkıp benim Bach'tan aldığım manevi hazzın dinle kıyaslanamayacağını söylerse ona ufaktan kızmaya başlarım belki. Çünkü işte o zaman BANA hitaben aşağılama vardır. ‘Bu üstünlük nereden geliyor

birader ve sen kimsin de benim ot olduğumu söylüyorsun’ diye çıkışırım hatta.

Gene de anasını babasını sinkaf etmek geçmez aklımdan.

‘Türk herif, medeni dünyada yaşıyorsan Bach’a saygı göstermeyi öğreneceksin’ diye konuşanları da tasvip etmem.

t24 röportajının son paragrafında adını anmadan değindiğim kalem arkadaşım, Eşek Muhabbeti yazısı üzerine beni (kaçıncı kez bilmem) affettiğini belirtirken, anlayacağımı umduğu bir dille bir kez daha bana söz anlatmayı denedi. Bach örneğinden yola çıkarak anlamaya çalıştım. Başardım mı bilemem maamafih.

Dindar insanın polemiğe girişi genellikle salt polemik amaçlı, kendimi ve rakibimi tartayım, gücümü hissedeyim gibi dürtülerle olmaz. Onlar çoğunlukla elinde ki çok kıymetli bir madeni size getirip göstermek, sizinle paylaşmak isterler. Ve Sevan bey eline balyozu alıp o madenin tepesine indirince neye uğradiğını şaşırırlar. Sevan bey putu kırdığını düşünmektedir ama öbürü buna bir mana veremez, alınır incinir. Onun için boks maçı değil ki bu ilişki ne bilsin garibim Sevan'ın eli bağlıymış yok değilmiş vs. Sanırım kırılan gerçekten put mu başka bir şey mi, peki karşısındakinin algısında ne, onun üzerinde düşünmekte fayda var. (ÖA)

En Son Söz: Meleklere Dair

Bu bölümü okumasanız da olur. Hatta okumayın, daha iyi.

İnanç, saygı, özgürlük, hak ve saireye dair bunca hengâme içinde, 22 Eylül tarihli Feriştah yazımı başka bir açıdan eleştiren de oldu. Hakikatin ne kadar çok cepheli olduğunu hatırlatmak babında, onu da burada anmadan edemeyeceğim.

Yazanın adını aktaramayacağım için üzgünüm. Kıvrak bir kalemi var.

Katolik ya da Apostolik kiliselerin görüşlerini bilmiyorum ama, bildiğim kadarıyla Müslümanlıkta, durumdan duruma, belli koşullarda meleklerin verilen görevin gerektirdiği donanımla teçhiz edildiğine inanılıyor. Şöyle ki:

Meryem suresi 19.16'inci ayette Cebrail'in Meryem'e, isa'ya hamile kalması bağlamında, 'tüm organlarıyla eksiksiz bir insan' olarak göründüğü belirtilir... Daha doğrusu bunu bu şekilde eskiden bir almanca çeviride okumuştum - şimdi araştırınca, Türkçede ve Almancada bu bildiğime ters düşmeyen, ama meseleyi bu açıklıkta da dile getirmeyen, daha muğlak ifadelerle karşılaştım. Maalesef benim Arapçam yok, ama vaktiniz olur da siz Arapçasından karşılaştırırsanız, işin daha doğrusunu öğrenirsiniz.

Öte yandan Mevlana'nın Mesnevi'sindeki bu konuya ayrılan geniş ve ayrıntılı bölüm de benim bu kanaatimi doğrular gibi görünüyor. Mesnevi'de Meryem'in de, Cebrail'in de anadan doğma çıplak olarak karşı karşıya kaldıkları anlatılıyor. Müellif (...) Meryem'in çıplaklığı üzerinde pek durmuyor ama, Cebrail'in olağanüstü güzelliği etraflıca anlatılıyor. Meryem Cebrail'in donanımı karşısında fena halde korkuya kapılıyor, 'aman yarabbim' diye allah'a sığınmak istiyor, ancak, Cebrail bu işin Allahın emri olduğunu anlatıp, 'bre cahil, aşk'tan hiç kaçılır mı' diye bir de azarlıyor.

Gerçi bu durum, sizin sözünü ettiğiniz yöndeki bir işlem için elverişli değil ama, birini veren Allah, gerekirse öbürünü de verir diye düşünürüm...